

NAZIM HİKMET

son şiirleri

78

NAZIM HİKMET - SON ŞİİRLERİ

**Bu kitap 1970 yılında ASYA Matbaasında
dizilmiş, FONO Matbaasında basılmıştır.**

NAZIM HİKMET

**SON
ŞİİRLERİ**

HABORA KİTABEVİ
Nuruosmaniye Cd. Atasaray 106
CAĞALOĞLU — İSTANBUL

İZMİRLİ TEĞMEN

Kışlamız gömülünce karanlığa
ineceğim bir sokağa pencereden.
Bir saat içinde varırım dağa.
Gel dağa çıkalım İzmirli teğmen.

Karışıyor bir yezit her şeyime,
dolara satılıp ölmek neyime?
Bir çift te sözüm var Adnan beyime,
Gel dağa çıkalım İzmirli teğmen.

Kuvayı Milliye kanı damarda,
asker ocağının şanı damarda,
bekler bizi yüzbin yiğit dağlarda,
Gel dağa çıkalım İzmirli teğmen.

YİNE İYİMSERLİK ÜSTÜNE

Sağlığımda açıldı kosmos yolu,
Moskovada açılış törenindeydim.
Avucumda bir çocuğun sarışın eli,
bir yılbaşı ağacı önünde ydim.

Biliyordum, yaşıma bile gelmeden,
gözlerinde sırça toplar yanan çocuk,
yolcu füzeleri güneşe doğru, yıldızların arasından,
balıklar gibi sessiz akıp gidecek.

Ama füze yolcuları yola çıkabilecek mi pasaportsuz?
Bilet olacak mı? Parayla mı alacaklar?
Ve uzaklaşıp karpuzlaşır, elmalaşırken dünyamız.
stratosferde savaş füzelerine mi rastgelecekler?

Beni ilgilendiren bavullarının eşyası değil,
yüreklerin yükü.
Korkuyorlarsa kimden, neden, niçin, nasıl?
Ya para hırsı? Emir verme merakı?

Yüzüne yılbaşı ağacının telli pullu
aydınlığı vuran çocuk,
belli, bilmiyorum neden, ama belli
yaşayacak benden iki kere çok.

Kosmosa filan gidip gelecek. İş bunda değil.
Yeryüzünde görecek mucizenin büyüğünü:
tek insan milletini pırıl pırıl.
Ben iyimserim, dostlar, akar su gibi...

7.1.1959 Moskova

ASKER KAÇAĞI

Köyün evleri karanlık,
gökte yıldız pır pır eder.
Ben bir asker kaçağıyım,
Gelin, bana bir tas su ver.

Neyleyim, kusura bakma,
elleri kinasız Gelin,
çalar asker kaçakları
kapıları geceleyin.

Köyde bebeler ağlıyor,
uyku uyutmuyor açlık.
Yaramı sarıver, bacım,
jandarmalarla çarpıştık.

Gözleyip durur yolumu
emzikli bir kadıncağız.
Biz on kere on bin Memet,
on kere on bin kaçağız.

Bu yarayı sardın, bacım,
ya yüreğimin yarası?
Ayyıldızı esir etti
Amerikan bandırası.

Köyün evleri karanlık,
Gökte yıldız pır pır eder.
Ben bir asker kaçağıyım
Gelin, bana bir tas su ver.

26 Ocak 1959

BU VATANA NASIL KIYDILAR?

İnsan olan vatanını satar mı?
Suyun içip ekmeğini yediniz.
Dünyada vatandan aziz şey var mı?
Beyler bu vatana nasıl kıydınız?

Onu didik didik didiklediler,
saçlarından tutup sürüklediler,
götürüp kâfire: «Buyrun...» dediler.
Beyler bu vatana nasıl kıydınız?

Eli kolu zincirlere vurulmuş,
vatan çırıl çıplak yere serilmiş.
Oturmuş göğsüne Teksaslı çavuş.
Beyler bu vatana nasıl kıydınız?

Günü gelir çarh düzüne çevrilir,
günü gelir hesabınız görülür,
günü gelir sualiniz sorulur:
Beyler bu vatana nasıl kıydınız?

GİDERAYAK

Giderayak işlerim var bitirilecek,
giderayak.
Ceylanı kurtardım avcının elinden
ama daha baygın yatar ayılamadı.
Kopardım portakalı dalından
ama kabuğu soyulamadı.
Oldum yıldızlarla haşır neşir
ama sayısı bir tamam sayılamadı.
Kuyudan çektim suyu
ama bardaklara konulamadı.
Güller dizildi tepsiye
ama tastan fincan oyulamadı.
Sevdalara doyulamadı.
Giderayak işlerim var bitirilecek,
giderayak.

Haziran, 1959

KOREDE ÖLEN BİR YEDEK SUBAYIMIZIN MENDERESE SÖYLEDİKLERİ

D İ Y E T

Gözlerinizin ikisi de yerinde, Adnan bey,
iki gözünüzle bakarsınız.

iki kurnaz,

iki hayın,

ve zeytin yağlı iki gözünüzle

bakarsınız kürsüden Meclise kibirli kibirli

ve topraklarına çiftliklerinizin

ve çek defterinize.

Ellerinizin ikisi de yerinde, Adnan bey,

iki elinizle okşarsınız,

iki tombul,

iki ak,

vıcık vıcık terli iki elinizle

okşarsınız pomadlı saçlarınızı,

dövizlerinizi,

ve memelerini metreslerinizin.

İki bacağınızın ikisi de yerinde, Adnan bey,

iki bacağınız taşır geniş kalçalarınızı,

iki bacağınızla çıkarsınız huzuruna Eizenhowerin,

ve bütün kaygınız

iki bacağınızın arkadan birleştiği yeri

halkın tekmesinden korumaktır.

Benim gözlerimin ikisi de yok.
Benim ellerimin ikisi de yok.
Benim bacaklarımın ikisi de yok.
Ben yokum.
Beni, Üniversiteli yedek subayı,
Korede harcadınız, Adnan bey,
Ellerinizi itti beni ölüme,
vıcık vıcık terli, tombul elleriniz.
Gözleriniz şöyle bir baktı arkamdan,
ve ben al kan içinde ölürken
çığlığımı duymamanız için
kaçırdı sizi bacaklarınız arabanıza bindirip.
Ama ben peşinizdeyim, Adnan bey,
ölüler otomobilden hızlı giderler
kör gözlerim,
kopuk ellerim,
kesik bacaklarımla peşinizdeyim.
Diyetimi istiyorum, Adnan bey,
göze göz,
ele el,
bacağa bacak,
diyetimi istiyorum,
alacağım da.

25 Haziran 1959

Sırma gibi kızlar
bu Avrupa şehrinde
bizim şıpıtık terliklerle geziyor.
Hava açtı içimdeki İstanbulun üzerinde.
Bir selvi, bir çeşme, Üsküdar.
Koştumsa da yetişemedim
iskeleden kalktı vapur.

1959, 30 Haziran Laypzig

HASRET

Yüz yıl oldu yüzünü görmeyeli
belini sarmıyalı
gözünün içinde durmıyalı
aklının aydınlığına sorular sormıyalı
dokunmıyalı sıcaklığına karnının.
Yüz yıldır bekler beni
bir şehirde bir kadın.
Aynı daldaydık aynı daldaydık
aynı daldan düşüp ayrıldık
aramızda yüz yıllık zaman
yol yüz yıllık.
Yüz yıldır alaca karanlıkta
koşuyorum ardından.

6 Temmuz 1959

ŞEHİR AKŞAM VE SEN

Koynumda çırılçıplaksınız
şehir akşam ve sen
aydınlığınız yüzüme vuruyor
bir de saçlarınızın kokusu.
Bu çarpan yürek kimin
sesleri soluklarımızın üstünde küt küt atan
senin mi şehrin mi akşamın mı
yoksa benimkisi mi?
Akşam nerde bitiyor nerde başlıyor şehir
şehir nerde bitiyor sen nerde başlıyorsun
ben nerde bitip nerde başlıyorum?

9 Temmuz 1959

Sen benim sarhoşluğumsun
ne ayıldım
 ne ayılabilirim
 ne ayılmak isterim
başım ağır
 dizlerim parçalanmış
 üstüm başım çamur içinde
yanıp sönen ışığına düşe kalka giderim.

10 Temmuz 1959

SICAKLARDA

Bu sıcaklarda seni düşünüyorum
çıplaklığını
boynunu bileklerini
minderde ak bir kuş gibi yatan ayağını
senin söylediklerini.

Bu sıcaklarda seni düşünüyorum
bilmiyorum aklımdan en çok kalan ne
gözümün önüne gelen
boynun mu bileklerin mi
çıplak ayağın mı
bana benim olurken söylediklerin mi?

Bu sarı sıcaklarda seni düşünüyorum
bu sarı sıcaklarda bir otel odasında seni düşünüp
yalnızlığımı soyunuyorum
biraz da ölüme benzeyen yalnızlığımı.

10 Temmuz 1959

Bu dünyada ne çok güzel kadın var
kızlar hele,
Otelin balkonuna çık
seyret ihtiyar.
Bir yandan şiir döktür birbirinden aydınlık
bir yandan yanındaki ölümle sohbet eyle.

12 Temmuz 1959

İKİ SEVDA

Bir gönülde iki sevda olamaz
yalan
olabilir.

Şehrinde soğuk yağmurların
gece otel odasında sırtüstü yatıyorum
gözlerim tavana dikili
bulutlar geçiyor tavandan
ıslak asfaltı geçen kamyonlar gibi ağır
ve sağda uzakta
ak bir yapı
yüz katlı belki
tepesinde altın iğne parlıyor.
Bulutlar geçiyor tavandan
karpuz kayıkları gibi güneş yüklü bulutlar.
Oturmuşum cumbaya
yüzüme suların ışığı düşüyor
bir ırmak kıyısında mıyım
bir deniz kıyısında mı?

O tepsideki ne
o güllü tepsideki
yer çileği mi kara dut mu?
Fulya tarlasında mıyım
karlı kayın ormanında mı?
Gülüp ağlıyor sevdiğim kadınlar
iki dilde.

Dostlar nasıl bir araya geldiniz?
birbirinizi tanımazsınız.
Nerde bekliyorsunuz beni
Beyazıtta Çınarlı kahvede mi Gorki parkında mı?
Şehrinde soğuk yağmurların
gece otel odasında sırtüstü yatıyorum
gözlerim yanıyor gözlerim alabildiğine açık
bir hava çalındı
armonikle başladı utla bitti.
İçimde sarmaş dolaş karma karışıklı
büyük uzak iki şehrin hasreti.

Fırlamak yataktan
koşmak altında yağmurun
istasyona koşmak
— Sür kardeşim Makinist
götür beni oraya.
— Nereye?

17 Temmuz 1959

Berlinde Astorya lokantasında

bir garson kız vardı,
gümüş damlası gibi bir kız.

Yüklü, ağır tepsilerin üstünden gülümserdi bana.
Yitirdiğim memleketin kızlarına benzerdi.

Ama bilmem ki neden
gözlerinin altı çürürdü kimi kere.

Nasibolmadı

baktığı masalara bir türlü oturamadım.

Bir gün bile oturmadı baktığım masalara.

Yaşlı bir adamdı.

Hastaydı da sanırsam,

pehriz yemekleri yedi.

Yüzüme kederli kederli dalmayı bilir

almanca bilmezdi ama.

Üç ay, üç övün gelip gitti,

sonra kayboldu.

Belki memleketine dönmüş

belki dönmeden ölmüştür.

23 Temmuz 1959

20 - 30 kilometrede bir
üstüne milyarlarca yıldız yağıyormuş gibi
milyarlarca yaprağın arasından geçiyor tiren.

20 - 30 kilometrede bir
yeşil bakır külâhlı kaleler geçiyor vagonun içinden
kederli arduvazlar kıpkızıl kiremitler
kiremitler vernikli gibi de parlıyor.
balkonda bir kadın mavi mayolu
sarışındı sanıyorum
sokaklar tertemiz ama ıssızca
renkli güneşler gibi yanan saksılar.

20 - 30 kilometrede bir
fabrikalar buram buram
Temmuz yaprakları ışıkla şişip kabarmış.
İçimde telaş
varıp görememek
görüp kahrolmak telaşı.

20 - 30 kilometrede bir
motorlu tekerlekleriyle asfalt pırıl pırıl
ekinler sırma kuşak gibi
ve milyarlarca yaprağın arasından geçiyor tiren
sonra ansızın Vıltava suyunun üzerinde
arasında köprülerle heykellerin
kararmış gümüşten bir şehir

Orda dünya güzelim
kömür gözlü bacım
yüzü kâattan ak
ölüyor kanserden 28 yaşında.

25 Temmuz 1959

Biliyorum artık iyice biliyorum
bu garda trenden bir daha inişimde
ne gözlerini göreceğim bacım
akları süt mavi kara gözlerini
ne de parıltıyı büyük kapının dışında
taşlar ağaçlar camlar
 insanların yüzü
 sönmüş olacak
gözlerin şehrin aydınlığını toprağın altına götürüp
 mezarlıkta çoktan çürümüştür.
Biliyorum artık iyice biliyorum
 biliyorum
hiçbir şey bildiğim yok
belki ben çok daha önce
bir daha hiçbir garda hiçbir trenden inmiyeceğim
bilmiyorum
sıra hangimizin bacım
seninki kanser
 benimki yürek infarktı
bilmiyorum bilmiyorum
ama yine de öyle geliyor ki bana
bu garda bir daha inişimde trenden...
Bir gün fazla yaşamak
 hatta senden.
Bağısla alçaklığımı bacım.

29 Temmuz 1959

Bütün kapıları kapalı üstüme
bütün perdeleri inik
ne bir mendil mavilik
ne bir avuç yıldız.
Bizi burda mı bastırarak ölüm
biz bu şehirden gülüm
çıkamıyacak mıyız?

3 Ağustos 1959 Laypzig

GAZETE FOTOĞRAFLARI ÜSTÜNE

1

Kara Yara

Birinci sayfada yatıyor iki sütun üstüne
iki çıplak yavrucak,
birinci sayfada iki sütun üstüne
bir avuç kemik deri.
Delinmiş patlamış etleri.
Biri Diyarbakırlı, Erganili biri,
Kolları bacakları kargacık burgacık,
kafaları kocaman,
ağızları korkunç bir haykırıyla açık,
birinci sayfada taşla ezilmiş iki kurbağacık.
İki kurbağacık
kara yaralı iki yavrum benim.
Yılda kim bilir kaç bininiz

acı suya bile doymadan gelip gidiyor...
Ve müsteşar bey:
(Kara Yaraya tutulması)
«Endişeye mahal yok» diyor.

3 Ağustos 1959

Emniyet Müdürü

Güneş bir yara gibi açılmış gökte
akıyor kanı.

Uçak alanı.

Karşılayıcılar, eller göbekte:

coplar, cipler,

hapisane duvarları, karakollar

ve darağaçlarında sallanan ipler

ve siviller göze görünmez

ve bir çocuk işkenceye dayanamadı

attı kendini Emniyette üçüncü kattan.

Ve işte Emniyet Müdürü bey

uçaktan iniyorlar

Amerikadan dönüyorlar

mesleki tetkikattan.

İncelediler uyku uyutmamak usullerini

ve memnun kaldılar pek

hayalara bağlanan elektrottan

ve bizdeki tabutlukların üstüne bir de konferans vererek

açıkladılar faydalarını

koltuk altlarına kaynar yumurta koymanın,

boyun derisini kibritlerle ince ince yakıp soymanın.

Emniyet Müdürü bey uçaktan iniyorlar

Amerikadan dönüyorlar

ve coplar cipler

ve darağaçlarında sallanan ipler

üstat döndü yine seviniyorlar.

Adnan Beye Sözü

Türküler söylendikçe Türk diliyle
 Seni seviyorum gülüm, dindikçe Türk diliyle
 Türk diliyle gülünüp
 Türk diliyle ağıtlar yakıldıkça, Adnan bey,
 ben anılacağım
 anılacak Türk diliyle sizi sövüşüm.
 Tarlalarımıza girmiş değil sizin gibisi yaban domuzunun.
 Şehrimiz görmüş değil yangının sizden kanlısını.
 Bir adınız var, Adnan bey, adımıza benzeyen.
 Dilimiz kuruyor dilimizi konuştuğunuz için.
 Bitten, açlıktan, sıtmadan betersiniz.
 Yüz Türkiye olsa
 elinizden de gelse
 yüzünü de zincire vurur
 yüz kere satarsınız.
 Milletimin en talihsiz gecesi
 ana rahmine düştüğünüz gecedir.

Refik Koraltan

«Tekstilde umutsuz durum.
Bir işsiz kezzap içti.
Bir milyon çocuk okuldan mahrum.
Kara yara Mardine geçti.
Grev yapan işçiler yakalandı.
Köylü, çiftliklerin ekinini yakıyor...»
Bir gazete sayfasında
başlıkların arasından bakıyor başkan
başkan Refik bey,
bel bel bakıyor.

Büyük Millet Meclisinin sahibi
gösteriyor suratını milletime
bilmem neyini gösteren bir deli gibi.

Biliyoruz,
odur küçük dağları
ve dağların doğurduğu fareleri yaratan
ve Debreli Hasan gibi martini atan.

Biliyoruz,
tutmuş elinden Amerikan:
Yürü ya Refik kulum, demiş
ve Refik bey yürümüş,
göbeği kendinden bir karış önde,
diz kapaklarına kadar kana batarak,
milli şerefimizin kemikleri üstünde.
Biliyoruz, biliyoruz,
bu vatanın anasını ağlatan
bir İsmet, bir Adnan, bir de Koraltan.

1959

K o r k u

Korkuyor Adnan Menderes
ölülerden korkuyor.

Kore dağlarından geliyor kimi
apaçık gözleri dumanlı
kaytan bıyıkları kanlı
yaşları yirmi.

Korkuyor Adnan Menderes
ölülerden korkuyor
hele çocuk ölülerinden.

Karınları davul gibi, boyunları çöpten ince,
kırıyorlar Adnan Beyin mutfak camlarını
her gece mezarlarından çıkınca...

Korkuyor Adnan Menderes
dirilerden korkuyor
hele çarıklılardan
hele kasketlilerden.

Kasketliler hayını bağışlamayı bilmez.

Korkuyor Adnan Menderes
kocaman yanakları
sarkıyor yağlı sarı.

Korkuyor Adnan Menderes
üç saata indi uykusu.

Korkuyor Adnan Menderes
Hiçbir korkuya benzemez
halkını satanın korkusu.

ŞEHİTLER

Şehitler, Kuvvayı Milliye şehitleri,
mezardan çıkmanın vaktidir!
Şehitler, Kuvvayı Milliye şehitleri,
Sakaryada, İnönünde, Afyondakiler
Dumlupınardakiler de elbet
ve de Aydında, Antep'te vurulup düşenler,
siz toprak altında ulu köklerimizsiniz
yatarsınız al kanlar içinde.
Şehitler, Kuvvayı Milliye şehitleri,
siz toprak altında derin uykudayken
düşmanı çağırdılar,
satıldık, uyanın!
Biz toprak üstünde derin uykulardayız,
kalkıp uyandırın bizi!
Şehitler, Kuvvayı Milliye şehitleri,
mezardan çıkmanın vaktidir!

Seni düşünürüm
anamın kokusu gelir burnuma
dünya güzeli anamın.

Binmişim atlıkarıncasına içimdeki bayramın
fır dönersin eteklerinle saçların uçuşur
bir yitirip bir bulurum al al olmuş yüzünü.

Sebebi ne
seni bir bıçak yarası gibi hatırlamamın
sen böyle uzakken senin sesini duyup
yerimden fırlamamın sebebi ne?

Diz çöküp bakarım ellerine
ellerine dokunmak isterim
dokunamam
arkasındasın camın.
Ben bir şaşkın seyircisiyim gülüm
alacaka karanlığında oynadığım dramın.

7 Ağustos 1959

Bitkiler ipekisinden dallı budaklısına
hayvanlar tüylüsünden pullusuna
evler kıl çadırından beton-armesine
âletler uçağından traş makinesine kadar
bir de denizler bir de bardaktaki su
bir de yıldızlar
bir de dağların uykusu
bir de her şeyle her yerde karmakarışık insan
yani almteri
yani kitaplardaki ılık
yani doğru yalan
yani dost düşman
yani hasret sevinç keder
gelip geçtim kalabalığın içinden
gelip geçen kalabalıkla beraber.

14 Ağustos 1959

Gölüm, iki gözümün bebeği,
ölmekten korkmuyorum,
ölmek arıma gidiyor,
onuruma yediremiyorum ölmeği.

15 Ağustos 1959

ÜÇ LEYLEK LOKANTASI

Pırağda Üç Leylek Lokantasında buluşurduk.
Şimdi, bir yol kıyısında, gözlerim kapalı duruyorum
sen bir ölüm boyu benden uzak.
Belki Pırağda Üç Leylek lokantası yok,
ben uyduruyorum.

Pırağda Üç Leylek lokantasında buluşurduk.
Söyledim içimden senin yüzüne bakarak
türkülerin türküsünü Süleyman peygamberin.

Pırağda Üç Leylek lokantasında buluşurduk.
Şimdi, bir yol kıyısında gözlerim kapalı duruyorum,
sen bir ölüm boyu benden uzak
bir kırık aynadasın çarpık çurpuk.

Pırağda Üç Leylek lokantasında buluşurduk.
Ah bacım, vah Sonya Danyalova
hiç bir şey unutulmuyor ölümler kadar çabuk.

18 Ağustos 1959

Aya gidilecek
daha da ötelere
teleskopların bile görmediği yere.
Ama bizim dünyada ne zaman kimse aç
kalmıyacak.
korkmıyacak kimse kimseden,
emretmiyecek kimse kimseye,
yermiyecek kimse kimseyi,
umudunu çalmıyacak kimse kimsenin?
İşte ben komünistim bu soruya karşılık
verdiğim için.

26 Ağustos 1959

D Ö R T L Ü K

Yeryüzüne tohum gibi saçmışım ölülerimi,
kimi Odesa'da yatar, kimi İstanbul'da, Pırağ'da kimi
En sevdiğim memleket yeryüzüdür.
Sıram gelince yeryüzüyle örtün üzerimi.

16 Ağustos 1959

Merihe giden kosmos gemisinde turistler
yeryüzünde yazılmış şiirler okuyacak.
Her sözü beste beste, renk renk, kat kat açarak
en sırlı çekirdeğe ulaşabilecekler.

Ak bir karanfil gibi çatlayıp ta çekirdek
atom bahçelerine yürüyünce aydınlık,
yalnız meraklıları değil, bütün insanlık
şiiirin aynasında kendini seyredecek.

Aralık 1959

Kar kesti yolu
sen yoktun
oturdum karşına dizüstü
seyrettim yüzünü
gözlerim kapalı.

Gemiler geçmiyor uçaklar uçmuyor
sen yoktun
karşında duvara dayanmıştım
konuştum konuştum konuştum
ağzımı açmadım.

Sen yoktun
ellerimle dokundum sana
ellerim yüzümdeydi.

Aralık 1959

Kafamı çıkarıp dolaba kilitlesem bir haftalığına
karanlığına boş bir dolabın
omuzlarıma bir çınar diksem kafamın yerine
uyusam gölgesinde bir haftalığına.

1959

Laypzigli kızların bacakları gayetle güzel
etekleri de gayetle kısa
ömrümün bu kadar gerilerde kaldığını görmezdim
Laypzigli kızların bacakları böyle uzak olmasa.

1959

V E R A ' Y A

Bir ağaç var içimde
fidesini getirmişim güneşten.
Salınır yaprakları ateş balıklar gibi.
Yemişleri kuşlar gibi ötüşür.

Yolcular füzelerden
çoktan indi içimdeki yıldıza.
Düşümde işittiğim dille konuşuyorlar,
komuta, böbürlenme, yalvarıp yakarma yok.

İçimde ak bir yol var.
Karıncalar buğday taneleriyle
bayram çığlıklarıyla kamyonlar gelir geçer
ama yasak, geçemez cenaze arabası.

İçimde mis kokulu
kızıl bir gül gibi duruyor zaman.
Ama bugün cumaymış, yarın cumartesiymiş,
çoğum gitmiş te azım kalmış, umurumda değil.

15.1.1960 Kislovodsk

R U H U N

Ruhun bir ırmaktır, gülüm,
akar yukarda dağların arasında,
dağların arasından ovaya doğru,
ovaya doğru, ovaya kavuşamadan bir türlü,
bir türlü kavuşamadan uykusuna söğütlerin,
geniş köprü gözlerinin rahatlığına,
sazlıklara, yeşil başlı ördeklere,
düzlüklerin yumuşak kederine kavuşamadan,
kavuşamadan ayışığındaki buğday tarlalarına
ovaya doğru akar,
akar yukarda dağların arasından,
bir yığılan bir dağılan bulutları sürükleyip,
geceleri iri iri yıldızları taşıyarak,
dağbaşı yıldızlarını,
mavi güneşlerini de dağbaşı karlarının,
akar köpüklene köpüklene,
dibine ak taşları kara taşlara karıştırıp,
akar akıntıya karşı yüzen balıklarıyla,
dönemeçlerde kuşkulu,
uçurumlara düşüp şahlanarak,
kendi uğultusuyle deli divane,
akar yukarda dağların arasından,
dağların arasından ovaya doğru,
ovaya doğru, ovayı kovalayıp
ovaya kavuşamadan bir türlü.

Kislovodsk 3 Şubat 1960

SABAH KARANLIĞI

Sabah karanlığında telgraf direkleri

yol.

Sabah karanlığında aynası parlayan konsol

masa

terlik,

eşyalar birbirini yeniden görüp tanır.

Odamızda sabah karanlığı bir yelken gibi aydınlanır.

Odamızda pırlanta yüzük gibidir mavi serinlik.

Yıldızlar ağarır odamızda.

Çok uzakta

gökyüzündeki derenin dibinde ağarır taşlar,

başı yastıktadır gülümün

alabildiğine geniş kuştüyü yastıktadır başı,

Elleri iki ak lâle gibi yorganın üstündedir

saçlarında kuşlar ötüşmeğe başlar.

Sabah karanlığında ağaçları, fabrika bacalarıyla şehir.
Sabah karanlığında ağaçlar ıslaktır fabrika bacaları sıcak.
Sabah karanlığında asfaltı okşayarak

ilk adımlar odamızdan geçer
ilk motor uğultusu
ilk kahkaha
ilk küfür.

Seyyar börekçinin camekânındaki buğu
sütçüye giren çizmeli şoför
komşuların ağlıyan çocuğu
mavi afişteki güvercin
vitrindeki maniken

sarı iskarpinleri ayağında
ve sandal ağacından Çin yelpazeleri
ve kırmızı o kalın ağzı bir tanemin
ve bütün uyanışların en mutluları en tazeleri
odamızdan geçer sabah karanlığında.

Sabah karanlığında radyoyu açarım:
dev adlı mâdenlerle dev sayılar birbirine karışır
petrol kuyuları mısır tarlalarıyla yarışır
Lenin nişanı alan çoban

(resmini ilk sayfalarda görmüşüm
kalın bıyıkları sarkık kara)

konusur genç kız gibi sıkılıp utanarak.
Geçilir kutuplardan gelen haberlere
sonra bu sabah saat altıda

üçüncü sputnik
dönerken yeryüzünü 8879 kere
açılır yastıkta kocaman gözleri gülümün.
Dumanlı dağgöllerini gibidirler henüz
içlerinden mavi balıklar geçer kıvıltılarla
diplerinde yeşil çamlar durur

bakarlal derin dümdüz
rüyalarının sonu sabah karanlığına pırıl pırıl vurur
aydınlanırım
kendi kendimi görüp yeniden tanırım
kıyasıya bahtıyarımdır
azıcık utanırım
ama azıcık.
Yolculuğa hazır bir yelken gibidir
aydınlık bir yelken gibi
sabahleyin odamızda karanlık.
Gülüm çıkar yataktan bir kayısı gibi çıplak.
Mavi afişteki güvercin gibi aktır sabah karanlığında
yatak.

1960 Şubat Kislovodsk

GÜNEY DAĞLARININ HATIRASINDA KALAN

Kuzeyden indim bu güney dağlarının memleketine ikindi
üzeri.

Yanımda genç, ak bir kadın vardı,
yüzüne mavi bir tanyeri gibi çekilmiş olan gözleri,
dümdüz, saman sarısı saçlarıyla...

Kuzeyden indim bu güney dağlarının memleketine ikindi
üzeri,

Bu dağlar,
insanların, ineklerin, kamyonların arasında
yaşıyorlardı,
söğütler, elmalar, meşeler ve çam ağaçlarıyla
ve artık
yanımdaki ak kadının
saman sarısı saçlarıyla,
kaplanlar ve alabalıklarla beraber.

Bu dağlar,

karlıydılar, güneşliydiler, kırmızı ve koyu yeşildiler,
yıkılmış hisarları vardı.

Bu dağlar,

okul defterlerinin yaprakları arasında yaşıyorlardı,
sanatoryumların ve devlet mağazalarının içinde,
kvrım kıvrım asfalt yollarla tahta köprülerin arasında.

Bu dağlar,

vurulmuş yaban keçilerinin yarasında,
ve göllerin dibinde yaşıyorlardı
ve artık

bir kadın vardı,
yüzüne mavi bir tanyeri gibi çekilmiş gözleriyle ak bir
kadın

ve artık

biliyorum
yalnız bu mavi tanyeri kalacak aklında bu güney
dağlarının.

4 Şubat Kislovodsk

GECELEYİN BAKÜ

Geceleyin yıldızsız ağır denize kadar
geceleyin zifiri karanlıkta
güneşli buğday tarlasıdır Bakü şehri.
Tepedeyim,
avuç avuç çarpar yüzüme ı ışık taneleri,
havada rast peşrevi Boğaziçi suları gibi akar.
Tepedeyim,
uzaklaşır uçsuz bucaksız ayrılıkta

bir sal gibi yüreğim
gider anıların ötesine
yıldızsız ağır denize kadar
zifiri karanlıkta

1960 Şubat Bakü

LENINLE

Yazın gün ışığına dalar gibi
 hayatın içine dalmak,
niçin dünyaya geldim,
 niçin yaşıyorum? un
genç kalmak gelen günler gibi
 karşılığını bulmak,
genç kalmak gelen günler gibi
genç kalmak gelen günlerle beraber,
 genç kalmak,
bir toprak yeşil,
 bir bayrak kızıl
 bir güvercin ak,
Leninle aynı türküden,
 aynı ırmaktan,
aynı siperden, aynı yapı yerinden olmak...

1960 Subat Moskova

LENİN ÜSTÜNE VİLADİMİR İLİÇLE KONUŞUYORUM

Lenin, diyorum da, Viladimir İliç,
içime bir rahatlık
bir güven: kendime, insanlara, toprağa,
bir uçsuz bucaksız sevinç...
Lenin, diyorum da, Viladimir İliç,
bir bayrak, bir mavilikte,
kızıl bir gül gibi açıyor,
elmalar saçılıyor,
çocuklar:
ak, kara, sarı,
güle oynaşa topluyor elmaları...

Lenin, diyorum da, Viladimir İliç,
Lenin, diyorum
ve 40 yıldır onun peşinde parti biletimle gidiyorum.
Yüreğim ağızımda çıkarım karşısına her seferinde,
ama önünde yere kapanmak gelmez içimden.

Uludur, alabildiğine ulu,
ama ezilmem ululuğuyla,
elimden tutar,

çekerek beni yukarıya kendine doğru.

Biliyorum, Viladimir İliç,
övülmeyi sevmez o,

üstüne şiirler yazılıp türküler yakılmasını,
hele putlaşmayı hiç mi, hiç.

Ama onun Sovyetler Birliği, onun Çini, Lehistanı,
onun sesine koşan büyük insanlığın önünde,
yahut onun doğum gününde,
aynı nimet,
aynı hayranlık,
aynı sevinç

dolup taşardı sizin de yüreğinizden
siz kendiniz Lenin olmasaydınız Viladimir İliç.

1960 Şubat Moskova

SALATALIK

Ekber Babayef'e

Avluda dizboyu kar
lapa lapa da yağıyor
hızını alamadı sabahtan beri bir türlü.
Mutfaktayız.

Masada, muşambanın üstünde bahar,
masada, muşambanın üstünde körpecik bir salatalık
çiçeği burnunda, pütürlü.

Çepçevre oturmuş bakıyoruz ona,
şarkı vuruyor yüzümüze yumuşacık
bir tazelik kokuyor bir tazelik.

Çepçevre oturmuş bakıyoruz ona
şaşkın

düşünceli

iyimser.

Rüyada gibi bir halimiz var.

Masada, muşambanın üstünde umut,
masada, muşambanın üstünde güzel günler
yeşil bir güneşle yüklü bir bulut
yaklaşan sabırsız zümrüt bir kalabalık
açılıp saçılacak sevdalar

masada, muşambanın üstünde körpecik bir salatalık
çiçeği burnunda, pütürlü.

Avluda diz boyu kar

lapa lapa yağıyor

hızını alamadı sabahtan beri bir türlü.

Mart 1960 Moskova

Kadınım Brest'e kadar benimle geldi,
indi tirenden peronda kaldı,
ufaldı, ufaldı, ufaldı,
uçsuz bucaksız mavilikte buğday tanesi oldu,
sonra raylardan başka şey göremedim.

Sonra, Leh toprağımdan seslendi karşılık veremedim,
«Nerdesin gülüm, nerdesin?» diye sormadım,
«Yanıma gel» dedi, yanma varamadım,
hiç durmıyacakmış gibi gidiyordu tiren,
boğuluyorum kederden.

Sonra, kumlu toprakta kar parçaları çürüyordu,
sonra birden anladım ki, kadınım beni görüyordu,
«Beni unuttun mu, beni unuttun mu?» diye soruyordu,
baharsa çamurlu çıplak ayaklarıyla gökyüzünde
yürüyordu.

Sonra, yıldızlar inip kondu telgıraf tellerine,
karanlıksa yağmur gibi çarpıyordu tirene,
kadınım telgıraf direklerinin altında duruyordu,
koynumdaymış gibi de yüreği küt küt vuruyordu,
direkler gelip geçiyordu o kımıldanmıyordu yerinden,
hiç durmıyacakmış gibi gidiyordu tiren
boğuluyordum kederden.

Sonra birden anladım ki, yıllardır, ama uzun yıllardır bu
tirende yaşıyorum.
— ama, bunu nasıl, neden anladığımı hâlâ şaşıyorum —
ve hep aynı büyük, aynı umutlu türküyü söyliyerek
sevdiğim şehirlerle sevdiğim kadınlardan boyuna
uzaklaşıyorum
ve hasretlerini etimin içinde işleyen bir yara gibi
taşıyorum
ve bir yerlere yaklaşıyorum, bir yerlere yaklaşıyorum.

Mart 1960 Akdeniz

İLK ROMA AKŞAMIM

Sarı sıcak kocaman ıslak bir çiçek
kırmızı balıklar yosunların arasında
karıncalar pırıl pırıl
kara gözlü telaşlı karıncalar
ve çınarlarla taş beygirler sıril sıklamdı
bir kadın gördüm
elleri kalçasında başında çamaşır sepeti
bir kadın gördüm
cigara içiyor 60 modeli Ford arabasında
bir kadın gördüm
otobüs durağında gözleri kapalı
dokunsan ağlıyacak
dört bir yanıml ıslıl ıslıl camdı
ve camlar hep bir ağızdan bağırıp çağırıyordu
Nisandı akşamdı
yağmur yağıyordu
esmer ayakları çıplak bir yağmur
yağmur yağıyordu ömrümün ilk Roma akşamına
ve ilk şemsiyesine ömrümün
şemsiyem ihtiyardı
bana onu genç bir sosyalist verdi
sarışın sol bir sosyalist
bir komünist mitingine gidiyordum
şemsiyem bahtiyardı
bahtiyardım
Roma ıslak bir duvardı
ve artık bu duvarda bir tek afiş vardı
gittiğim mitingin afişi

Nisan 1960 Roma

BEYAZIT MEYDANINDAKİ ÖLÜ

Bir ölü yatıyor
ondokuz yaşında bir delikanlı
gündüzleri güneşle
geceleri yıldızların altında
İstanbulda Beyazıt meydanında.

Bir ölü yatıyor
ders kitabı bir elinde
bir elinde başlamadan biten rüyası
bin dokuz yüz altmış yılı Nisanında
İstanbulda Beyazıt meydanında.

Bir ölü yatıyor
vurdular
kurşun yarası
kızıl bir karanfil gibi açmış alnında
İstanbulda Beyazıt meydanında.

Bir ölü yatacak
toprağa şıp şıp damlıyacak kanı
silahlı milletim hürriyet türküleriyle gelip
zaptedene kadar
büyük meydanı.

VERA'NIN UYKUDAN UYANIŞI

İskemleler ayakta uyuyor
masa da öyle
serilmiş yatıyor sırtüstü kilim
yummuş nakışlarını
ayna uyuyor
pencerelerin sımsıkı kapalı gözleri
uyuyor sarkıtmış boşluğa bacaklarını balkon
karşı damda bacalar uyuyor
kaldırımında akasyalar da öyle
bulut uyuyor
göğsünde yıldızıyla
evin içinde dışında uykuda aydınlık
uyandın gülüm
iskemleler uyandı
köşeden köşeye koşuştular
masa da öyle
doğrulup oturdu kilim
nakışları açıldı katmer katmer

ayna seher vakti gölü gibi uyandı
açtı kocaman mavi gözlerini pencereler
uyandı balkon

toparladı bacaklarını boşluktan
tüttü karşı damda bacalar
kaldırımında akasyalar ötüştü
bulut uyandı

attı göğsündeki yıldızı odamıza
evin içinde dışında uyandı aydınlık
doldu saçlarına senin
dolandı çıplak beline ak ayaklarına senin.

Mayıs 1960 Moskova

Ayrılık demir çubuk gibi sallanıyor havada
çarparıyor yüzüme yüzüme
sersemledim

kaçıyorum ayrılık kovalıyor beni
yolu yok elinden kurtulmanın
dizlerim kesildi yıkılacağım

ayrılık zaman değil yol değil
ayrılık aramızda bir köprü
kıldan ince kılıçtan keskin

kıldan ince kılıçtan keskin
ayrılık aramızda bir köprü
seninle dizdize otururken de

6 Haziran 1960
Berlin - Moskova, uçak

VERA'YA

Moskovanın 110 kilometre doğusunda
Oka ırmağından öğrendim gümüş türküsünü ırmakların
durup dinlenmeden akıp gitmenin ululuğunu
ırmak gemilerinden suya düşen ışıkların çağrısını
uzaklara
Oka ırmağından öğrendim hasretlerinin dalgın deliliğini.
Yaz geceleri Oka ırmağı
ince kumları ve sedefleriyle
ak bir kadını yıkıyarak
aktı odamda kalın kütüklerin arasından.
Yaz geceleri düşmedi dallarından zamanların yaprakları
gitmeden gittim adını hâlâ bilmediğim topraklara.

16 Temmuz 1960

YAZ YAĞMURU

Bir yaz yağmuru yağdı içime
ezildi iri üzüm taneleri camlarımda
gözleri kamaştı yapraklarımın.

Bir yaz yağmuru yağdı içime
gümüş güvercinler uçtu damlarımdan
koştı yalnayak toprağım.

Bir yaz yağmuru yağdı içime
tramvayına atladı bir kadın
ak baldırları ıslak.

Bir yaz yağmuru yağdı içime
içimdeki kederi serinletmeksizin

Bir yaz yağmuru yağdı içime
ansızın başladı dindi ansızın
eski yerinde duruyor sıcaklık
kör demiryolunda paslı kalın

4 Ağustos 1960

Seviyorum seni ekmeği tuza batırıp yer gibi
geceleyin ateşler içinde uyanarak
ağzımı dayayıp musluğa su içer gibi,
ağır posta paketini, neyin nesi belirsiz,
telaşlı, sevinçli, kuşkulu açar gibi,
seviyorum seni denizi ilk defa uçakla geçer gibi,
İstanbulda yumuşacık kararırken ortalık,
içimde kımıldanan bir şeyler gibi,
seviyorum seni «Yaşıyoruz çok şükür» der gibi.

27 Ağustos 1960

Her günüm mis gibi dünya kokan bir kavun dilimi
senin sayende.
Bütün yemişler elime güneştenmişim gibi uzanıyor
senin sayende.
Senin sayende yalnız umutlardan alıyorum balımı.
Yüreğimin çalışı senin sayende.
En yalnız akşamlarım bile duvarında gülen bir Anadolu
kilimi
senin sayende.
Şehrime ulaşmadan bitirirken yolumu
bir gül bahçesinde dinlendim senin sayende.
Senin sayende, içeri sokmuyorum
en yumuşak rubalarını giyip
büyük rahatlığa çağıran türkülerıyla kapımı
çalan ölümü

29 Ağustos 1960

Şu karşıdaki ışıklara iner bu asfalt.
İnekler üçer üçer yüklenmiş kamyonlara
sallanıyor başları ağır, rahat.
Şu karşıdaki ışıklara iner bu asfalt.

İnekler üçer üçer yüklenmiş kamyonlara,
karası, alacası, sarısı.
Hiç kimse anlatmaz onlara:
mezbahaya gidiliyor gece yarısı.

Şu karşıdaki ışıklara iner bu asfalt.
İnekler üçer üçer yüklenmiş kamyonlara,
sallanıyor başları ağır, rahat.

1 Eylül 1960

Uyandım bu sabah ta
ve yürüdü üstüme doğru karma karışık:
duvar, battaniye, cam ve pılastik ve tahta
ve tavana vuran kararmış gümüşten ılık.

Ve yürüdü üstüme bir tramvay bileti
ve düşümün bu yana düşüp sönen yarısı
ve otel odası denen düşman memleketi,
bir şiirden üç satır ve bir saman sarısı,

Yürüdü üstüme doğru ak alnıyla zaman
ve anılar yağmurlu ve boşluğun yatakta
ve haber ikimizden ve ayrılığımızdan.
Uyandım bu sabah ta.

6 Eylül 1960

Durup dururken içimde bir şeyler kopup tıkıyor boğazımı,
durup dururken sıçrayıp kalkıyorum yarıda bırakıp
yazımı,
durup dururken rüya görüyorum bir otelde, holde, ayakta,
durup dururken çarpıyor alnıma kaldırımdaki ağaç,
durup dururken bir kurt uluyor aya karşı bahtsız
öfkeli, aç,
durup dururken yıldızlar inip sallanıyor bir bahçede,
salıncakta,
durup dururken mezardaki halim geçiyor aklımdan,
durup dururken kafamda bir güneşli duman,
durup dururken hiç bitmiyecekmiş gibi bağlanıyorum
başladığım güne,
ve her seferinde sen çıkıyorsun suyun yüzüne...

Laypzigde bir yağmur yağıyor incecikten,
yağıyoruz vitrinler, ağaçlar, insanlar,
bir de otomobillerin hızı,
bir de geçmiş zamanlar,
bir de saman sarısı,
bir de ben
yağıyoruz yağın yağmurla beraber incecikten.

18 Eylül 1960

Sabah saat altı,
Açtım günün kapısını girdim içeri,
karşıladi beni pencerede genç mavinin tadı,
aynada alnımın dünden kalma çizgileri
ve ensemde bir kadın sesi ayva tüyü gibi yumuşak
ve radyoda memleket haberi
ve artık oburluğum dolup dolup taşarak
koşacağım ağaçtan ağaca saatlerin yemiş bahçesinde
ve güneş batacak yavrum
ve umuyorum, gecenin ötesinde
bekliyecek beni yeni bir mavinin tadı, umuyorum...

14 Eylül 1960

İnsanların türküleri kendilerinden güzel,
kendilerinden umutlu,
kendilerinden kederli,
daha uzun ömürlü kendilerinden.

Sevdim insanlardan çok türkülerini.

İnsansız yaşayabildim
türküsüz hiç bir zaman.

Gülümü aldattığım oldu
türküsünü hiç bir zaman.

Hiç bir zaman beni aldatmadı türküler de.

Türküleri anladım hangi dilde söylenirse söylensin.

Bu dünyada yiyip içtiklerimin,
gezip tozduklarımın,
görüp işittiklerimin,
dokunduklarımın, anladıklarımın
hiçbiri, hiçbiri,
beni bahtiyar etmedi türküler kadar...

20 Eylül 1960

1960 gözünde Laypzigde Astorya otelinde
dördümüz aynı yatakta yattık
dördümüz holde dolaştık yan yana
dördümüz yemek yedik aynı tabaktan
dördümüz diz dize dinledik aynı radyoyu
dördümüz sen alabildiğine uzaktın
dördümüz ben alabildiğine tutkundum dünyayla sana
dördümüz eldivenlerini çıkarmıştı ölüm
dördümüz 1960 gözünde Laypzigde Astorya otelinde.

23 Eylül 1960

KIRKINCI YILIMIZ

Hepimiz kırk yıl önce doğduk,
Kırk yıl önce sabahleyin
kırk yıl önce gün ıştırken Bedreddinin İznik gölünde
çamlı bellerinden birinde Köroğlunun
ve Sibiryadan, esirlikten dönen Bolşevik Osman
pusuya düşürürken Urfa yolunda seher vakti Fransızı.

Hepimiz kırk yaşındayız
yirmisine basanımız da
altmışını geçenimiz de
atılıp ölenimiz de İstanbulda Müdüriyet penceresinden.

Bu kırkinci yılımızda
ne bir ormanız
ne şose boyunda tek tük kavak ağacı
bir tarlayız tohumu saçılmış.

Hepimiz kırkına bastık bu sabah
hapiste yatanımız,
işyerindekilerimiz, muhacirimiz.
Hepimiz kırkına bastık bu sabah.
Yoldaşlar yeni yeni yıllara!

25 Eylül 1960

Üstümüze yazdıklarımın hepsi yalan
onlar olan değil olmasını istediklerimdi aramızda
onlar ulaşmaz dallarında duran hasretlerimdi
onlar susuzluğumdu düşlerimin kuyusundan çekilmiş
ışığa çizdiğim resimlerdi onlar.

Üstümüze yazdıklarımın doğru değil hepsi
güzelliğin
yani bir yemiş sepeti yahut kır sofrası
sensizliğim
yani şehrin son köşesinde son sokak feneri oluşum
kıskanışım seni
yani gözüm bağlı koşuşum geceleyin trenlerin
arasında

bahtiyarlığım
yani bentlerini yıkıp akan güneşli ırmak.
Üstümüze yazdıklarımın hepsi yalan
üstümüze yazdıklarımın doğru hepsi.

30 Eylül 1960, Laypzig

Y A M Y A M L A R

Masam, kâatlarım, yazı makinam,
üstüm başım kan içinde,
kan içinde kaldırımları geçtiğim şehirlerin,
duvarlarda ellerimin izleri kan içinde,
yarmışım göğsümü

yüreğimi yiyoruz bir dişiyle beraber.
Mektup yaz, telgraf çek, telefon et,
geliyorum, geliyorum, geliyorum de,
ölüm, uslandır beni.

25 Ekim 1960

PİRİ REİSİN HARTASI

Piri reis düşlerimizi çizmiş hartasına
boyamış serin deniz sabahlarının renkleriyle.
Piri reis düşlerimizi çizmiş hartasına
göz görmemiş, el değmemiş yıldız hevenkleriyle.
Piri reis düşlerimizi çizmiş hartasına
varılan kıyılardan ayak basmamış kumsallara doğru
hayırsız adalarla yeşil papağanların arasından
billur köşklere giden yolu.

Reisin hartasında kıtalardan büyük boynuzlu balıklar
ve timsah başlı maymunlar yanardağlardan iri
Reisin hartasında yelkenliler yürek kadar
ama balıklarla maymunlar yutamıyor yelkenleri.

Yolculuklar başlamaz yürek çağırmasa
akıl yorulabilir, yılabilir, ama yüreğin sırtı gelmez yere.
Yelkenlilerle gidiliyor kosmosa
Piri reisin hartasında yüzen yürek kadar yelkenlilerle.

29 Aralık 1960, Moskova

Y O L C U L U K

Bir şair yolculuk ediyor
bir denizinde dünyamızın
bakarak bir yıldıza.

Yolculuk ediyor şairin biri
yıldızlardan birinde bir denizde
bakarak dünyamıza.

Yolculuk ediyor şairler
denizlerinde kâinatın
bakarak birbirine.

1960 Akdeniz

taştandı tunçtandı alçıdandı kâattandı iki santimden
yedi metreye kadar
taştan tunçtan alçıdan ve kâattan çizmeleri
dibindeydik şehrin bütün meydanlarında
parklarda ağaçlarımızın üstündeydi taştan tunçtan
alçıdan ve kâattan gölgesi
taştan tunçtan alçıdan ve kâattan bıyıkları
lokantalarda içindeydi çorbamızın
odalarımızda taştan tunçtan alçıdan ve kâattan
gözleri önündeydik
yok oldu bir sabah
yok oldu çizmesi meydanlardan
gölgesi ağaçlarımızın üstünden
çorbamızdan bıyığı
odalarımızdan gözleri
ve kalktı göğsümüzden baskısı binlerce ton taşın
tuncun alçının ve kâadın.

Moskova 1961

KOSMOSUN KARDEŞLİĞİ ADINA

Kosmosta bizden başka düşünen var mı?
Var
bize benzer mi
bilmiyorum
belki bizden güzeldir
bizona benzer meselâ ama çayırdan nâzik
belki de akar suyun şavkına benzer
belki çirkindir bizden
karıncaya benzer meselâ ama tıraktörden iri
belki de kapı gıcirtısına benzer
belki ne güzeldir bizden ne de çirkin
belki tıpatıp bize benzer
ve yıldızlardan birinde
 hangisinde bilmiyorum
yıldızlardan birinde konuşacak elçimiz
 hangi dilde bilmiyorum

yıldızlardan birinde konuşacak elçimiz onunla
Tovariş diyecek
söze bu sözle başlayacak biliyorum
Tovariş diyecek
ne üs kurmağa geldim yıldızına
ne petrol ne yemiş imtiyazı istemeğe
kokakola satacak ta değilim
selâmlamağa geldim seni yeryüzü umutları adına.
bedava ekmek ve bedava karanfil adına
mutlu emeklerle mutlu dinlenmeler adına
«Yarin yanağından gayrı her yerde her şeyde hep beraber»
diyebilmek adına
evlerin
yurtların
dünyaların
ve kosmosun kardeşliği adına.

13 Nisan 1961, Paris

SAMAN SARISI

Vera Tulyakova'ya
derin saygılarımla

I

seher vakti habersizce girdi gara ekspres
kar içindeydi
ben paltomun yakasını kaldırmış perondaydım
peronda benden başka da kimseler yoktu.
durdu önümde yataklı vagonun pencerelerinden biri
perdesi aralıktı
genç bir kadın uyuyordu alaca karanlıkta alt ranzada
saçları saman sarısı kirpikleri mavi
kırmızı dolgun dudaklarıyla şımarık ve somurtkandı
üst ranzada uyuyanı göremedim
habersizce usulcacık çıktı gardan ekspres
bilmiyorum nerden gelip nereye gittiğini
baktım arkasından
üst ranzada ben uyuyorum

Varşovada Bristol otelinde

villardır böyle derin uykulara dalmışlığım yoktu
oysa karyolam tahtaydı dardı
genç bir kadın uyuyor başka bir karyolada
saçları saman sarısı kirpikleri mavi
ak boynu uzundu yuvarlaktı
yıllardır böyle derin uykuya dalmışlığı yoktu
oysa karyolası tahtaydı dardı
vakit hızla ilerliyordu yaklaşıyorduk gece yarısına
yıllardır böyle derin uykulara dalmışlığımız yoktu
oysa karyolalar tahtaydı dardı
iniyorum merdivenleri dördüncü kattan
asansör bozulmuş yine
aynaların içinde iniyorum merdivenleri
belki yirmi yaşındayım belki yüz yaşındayım
vakit hızla ilerliyordu yaklaşıyorduk gece yarısına
üçüncü katta bir kapının ötesinde bir kadın gülüyor
sağ elinde kederli bir gül açıldı ağır ağır
Kübalı bir balerinle karşılaştım ikinci katta karlı
pencerelerde
taze esmer bir yalaza gibi geçti alnımın üzerinden
şair Nikolas Gilyen Havanaya döndü çoktan
yıllarca Avrupa ve Asya otellerinin hollerinde oturup
içtiği yudum yudum şehirlerimizin hasretini
iki şey var ancak ölümle unutulur
anamızın yüzüyle şehrimizin yüzü
kapıcı uğurladı beni gocuğu geceye batık
yürüdüm buz gibi esen yelin ve neonların içinde yürüdüm
vakit hızla ilerliyordu yaklaşıyordum gece yarısına
çıktılar önüme ansızın
oraları gündüz gibi aydınlıktı ama onları benden başka
gören olmadı
bir mangaydılar

kısa konçlu çizmeleri pantolanları ceketleri
kolları kollarında gamalı haç işaretleri
elleri ellerinde otomatikleri vardı
omuzları omuzlarında miğferleri vardı ama başları yoktu
omuzlarıyla miğferlerinin arası boşluktu
hatta yakaları boyunları vardı ama başları yoktu
ölümlerine ağlanmıyan askerlerdendiler
yürüdük
korktukları hem de hayvanca korktukları belli
gözlerinden belli diyemem
başları yok ki gözleri olsun
korktukları hem de hayvanca korktukları belli
belli çizmelerinden
korku belli olur mu çizmelerinden
oluyordu onlarınki
korkularından ateş etmeğe de başladılar artsız arasız
bütün yapılara bütün taşıt araçlarına bütün canlılara
her sese her kıvıltıya ateş ediyorlar
hatta Şopen sokağında mavi balıklı bir afişe ateş ettiler
ama ne bir siva parçası düşüyor ne bir cam kırılıyor
ve kurşun seslerini benden başka duyan yok
ölüler bir SS mangası da olsa ölüler öldüremez
ölüler dirilerek öldürür kurt olup elmanın içine girerek
ama korktukları hem de hayvanca korktukları belli
bu şehir öldürülmemiş miydi kendileri öldürmeden önce
bu şehrin kemikleri birer birer kırılıp derisi yüzülmemiş
miydi
derisinden kitap kabı yapılmamış mıydı yağından sabun
saçlarından sicim
ama işte duruyordu karşılarında gecenin ve buz gibi esen
yelin içinde sıcak bir francala gibi
vakit hızla ilerliyordu yaklaşıyordum gece yarısına

Belveder yolunda düşündüm lehlileri
kahraman bir mazurka oynuyorlar tarihleri boyunca
Belveder yolunda düşündüm lehlileri
bana ilk ve belki de son nişanımı bu sarayda verdiler
tören memuru açtı yaldızlı ak kapıyı
girdim büyük salona genç bir kadınla
saçları saman sarısı kirpikleri mavi
ortalıkta da ikimizden başka kimseler yoktu
bir de akvareller bir de incecik koltuklar kanapeler bebek
evlerindeki gibi
ve sen bundan dolayı

bir resimdin açık maviyle çizilmiş belki de bir taş
bebeğin
belki bir pırıltıydın düşümden damlamış sol mememin
üstüne

uyuyordun alaca karanlıkta alt ranzada
ak boynun uzundu yuvarlaktı
yıllardır böyle derin uykulara dalmışlığın yoktu
ve işte Kırakof şehrinde Kapris barı
vakit hızla ilerliyor gece yarılarına yaklaşıyoruz
ayrılık masanın üstündeydi kahve bardağıyla
limonatamın arasında

onu oraya sen koydun
bir taş kuyunun dibindeki suydü
bakıyorum eğilip
bir kocakişi gülümsüyor bir buluta belli belirsiz
sesleniyorum

seni yitirmiş geri dönüyor sesimin yankıları
ayrılık masanın üstündeydi cigara paketinde
gözlüklü garson getirdi onu ama sen ısmarladın
kıvrılan bir dumandı gözlerinin içinde senin
cigaranın ucunda senin

ve hoşça kal demeğe hazır olan avucunda
ayrılık masanın üstünde dirseğini dayadığın yerdeydi
aklından geçenlerdeydi ayrılık
benden gizlediklerinde gizlemediklerinde
ayrılık rahatlığındaydı senin
senin güvenindeydi bana
büyük korkundaydı ayrılık
birdenbire kapın açılır gibi sevdalanmak birilerine
ansızın
oysa beni seviyorsun ama bunun farkında değilsin
ayrılık bunu farkedemeyişindeydi senin
ayrılık kurtulmuştu yerçekiminden ağırlığı yoktu tüy
gibiydi diyemem
tüyün de ağırlığı var ayrılığın ağırlığı yoktu ama kendisi
vardı
vakit hızla ilerliyor gece yarıları yaklaşıyor bize
yürüdük yıldızlara değen ortaçağ duvarlarının
karanlığında
vakit hızla akıyordu geriye doğru
ayak seslerimizin yankıları sarı sıska köpekler gibi
geliyordu
ardımızdan koşuyordu önümüzde
Yagelon Üniversitesinde şeytan taşlara tırnaklarını
batıra batıra
dolaşıyor
bozmağa çalışıyor Koperniğin araplardan kalma
usturlabını
ve pazar yerinde bezzazlar çarşısının kemerleri altında
rok end rol
oynayan katolik öğrencilerle
vakit hızla ilerliyor gece yarılarında yaklaşıyoruz
vuruyor bulutlara kızılıtsı Nova Hutanın

orda köylerden gelen genç işçiler madenle birlikte
ruhlarını da
alev alev döküyor yeni kalıplara
ve ruhların dökümü madenin dökümünden bin kere
zordur
Meryem ana kilisesinde çan kulesinde saat başlarını
çalan borazan
gece yarısını çaldı
ortaçağdan gelen çığlığı yükseldi
şehre yaklaşan düşmanı verdi haber
ve sustu gırtlığına saplanan okla ansızın
borazan iç rahatlığıyla öldü
ve ben yaklaşan düşmanı görüp te haber vermeden
öldürülmenin
acısını düşündüm
vakit hızla ilerliyor gece yarıları ışıklarını yeni
söndürmüş
bir vapur iskelesi gibi arkada kaldı
seher vakti habersizce girdi gara ekspres
yağmurlar içindeydi Prag
bir gölün dibinde gümüş kakma bir sandıktı
kapağını açtım
içinde genç bir kadın uyuyor camdan kuşların arasında
saçları saman sarısı kirpikleri mavi
yıllardır böyle derin uykulara dalmışlığı yoktu
kapadım kapağı yükledim sandığı yük vagonuna
habersizce usulcacık çıktı gardan ekspres
baktım arkasından kollarım iki yana sarkık
yağmurlar içindeydi Prag
sen yoksun
uyuyorsun alaca karanlıkta alt ranzada
üst ranza bomboş
sen yoksun

yeryüzünün en güzel şehirlerinden biri boşaldı
içinden elini çektiğin bir eldiven gibi boşaldı
söndü artık seni görmeyen aynalar nasıl sönerse
yitirilmiş akşamlar gibi Vltava suyu akıyor köprülerin
altından

sokaklar bomboş
bütün pencerelerde perdeler inik
tramvaylar bomboş geçiyor
biletçileri vatmanları bile yok

kahveler bomboş
lokantalar barlar da öyle

vitrinler bomboş
ne kumaş ne kristal ne et ne şarap
ne bir kitap ne bir şekerleme kutusu ne bir karanfil
şehri duman gibi saran bu yalnızlığın içinde bir kocakişi
yalnızlıkta

on kat artan ihtiyarlığın kederinden silkinmek için
Lejyonerler köprüsünden martılara ekmek atıyor.

gereğinden genç yüreğinin kanma batırıp
her lokmayı

vakitleri yakalamak istiyorum
parmaklarımda kalıyor altın tozları hızlarının
yataklı vagonda bir kadın uyuyor alt ranzada
yıllardır böyle derin uykulara dalmışlığı yoktu
saçları saman sarısı kirpikleri mavi
elleriyse gümüş şamdanlarda mumlardı
üst ranzada uyuyanı göremedim
ben değilim bir uyuyan varsa orda
belki de üst ranza boş
Moskovaydı üst ranzadaki belki
duman basmış Leh toprağını

Biresti de basmış

İki gündür uçaklar kalkıp inemiyor
ama trenler gelip gidiyor bebekleri akmış gözlerin
içinden geçiyorlar

Berlinden beri kompartımanda bir başınayım
Karlı ovaların güneşiyle uyandım ertesi sabah
yemekli vagonda kefir denen bir çeşit ayran içtim
garson kız tanıdı beni

iki piyesimi seyretmiş Moskovada
garda genç bir kadın beni karşıladı
beli karınca belinden ince
saçları saman sarısı kirpikleri mavi
tuttum elinden yürüdük
yürüdük güneşin altında karları çtırtdata çtırtdata
o yıl erken gelmişti bahar

o günler Çoban yıldızına haber uçurulan günlerdi
Moskova bahtiyardı bahtiyardım bahtiyardık
yitirdim seni ansızın Mayakovski alanında yitirdim

ansızın seni
oysa ansızın değil, çünkü önce yitirdim avucumda elinin
sıcaklığını senin sonra elinin yumuşak ağırlığını yitirdim
avucumda sonra elini

ve ayrılık parmaklarımızın birbirine ilk değişinde
başlamıştı çoktan

ama yine de ansızın yitirdim seni
asfalt denizlerinde otomobilleri durdurup baktım içlerine
yoksun

bulvarlar karlı
seninkiler yok ayak izleri arasında
botlu iskarpinli çoraplı çıplak senin ayak izlerini birde
tanırım

milisyonerlere sordum
göremediniz mi

eldivenlerini çıkarmışsa ellerini görmemek olmaz
elleri gümüş şamdanlarda mumlardır
milisyonerler büyük bir nezaketle karşılık veriyor
görmedik
İstanbulda Sarayburnu akıntısını çıkıyor bir romorkör
ardında üç mavuna
gak gak ediyor da vak vak ediyor martı kuşları
seslendim mavnalara Kızıl Meydandan romorkörün kap-
tanına seslenemedim çünkü makinası öyle gümbürdüyor-
du ki sesimi duyamazdı yorgundu da kaptan ceketinin
düğmeleri de kopuktu
seslendim mavnalara Kızıl Meydandan
görmedik
girdim giriyorum Moskovanın bütün sokaklarında bütün
kuyruklara
ve yalnız kadınlara soruyorum
yün başörtülü güler yüzlü sabırlı sessiz kocakarılar
al yanaklı kopça burunlu tazeler şapkaları yeşil kadife
ve genç kızlar tertemiz sımsıkı gayetle de şık
belki korkunç kocakarılar bezgin tazeler şapşal kızlar da
var ama onlardan bana ne
güzeli kadın milleti erkeklerden önce görür ve unutmaz
görmediniz mi
saçları saman sarısı kirpikleri mavi
kara paltosunun yakası ak ve sedef düğmeleri kocaman
Pragda aldı
görmedik
vakitlerle yarışıyorum bir onlar öne geçiyor bir ben
onlar öne geçince ufalan kırmızı ışıklarını görmez
olacağım diye
ödüm kopuyor
ben öne geçtim mi ışıldakları gölgemi düşürüyor yola
gölgem koşuyor

önümde gölgemi gözden yitireceğim diye de bir telaştır
alıyor beni
tiyatrolara konserlere sinemalara giriyorum
Bolşoya girmedim bu gece oynanan operayı sevmezsın
Kalamışta Balıkçının meyhanesine girdim ve Sait Faikle
tatlı tatlı konuşuyorduk ben hapisten çıkalı bir ay
olmuştu
onun karaciğeri sancılar içindeydi ve dünya güzeldi
lokantalara giriyorum estirat orkestraları yani cazları
ünlülerin
sırmalı kapıcılara bahşişsever dalgın garsonlara
gardroptakilere ve bizim mahalle bekçisine soruyorum
görmedik
çaldı gece yarısını Stırasnoy Manastırın saat kulesi
oysa manastır da kule de yıkıldı çoktan
yapılıyor şehrin en büyük sineması oralarda
oralarda on dokuz yaşma rastladım
birbirimizi birde tanıdık
oysa birbirimizin yüzünü görmüşlüğümüz yoktu
fotoğraflarımızı bile
ama yine de birbirimizi birde tanıdık şaşmadık el
sıkışmak istedik
ama ellerimiz birbirine dokunamıyor aramızda kırk
yıllık zaman duruyor
uçsuz bucaksız donmuş duruyor bir Kuzey denizidir
ve Stırasnoy alanına şimdi Puşkin alanı kar yağmağa
başladı
üşüyorum hele ellerim ayaklarım
oysa yün çoraplıyım da kunduralarım la eldivenlerim
kürklü
çorapsız olan oydu bezle sarmış postallarında ayaklarını
elleri çıplak

ağzında ham bir elmanın tadı dünya
on dördünde bir kız memesi sertliği avuçlarındaki
gözünde türkülerin boyu kilometre kilometre ölümün
boyu bir karış
ve haberi yok başına geleceklerin hiç birinden
onun başına gelecekleri bir ben biliyorum
çünkü inandım onun bütün inandıklarına
sevdim seveceği bütün kadınları
yazdım yazacağı bütün şiirleri
yattım yatacağı bütün hapislerde
geçtim geçeceği bütün şehirlerden
hastalandım bütün hastalıklarıyla
bütün uykularını uyudum gördüm göreceği bütün düşleri
bütün yitireceklerimi yitirdim
saçları saman sarısı kirpikleri mavi
kara paltosunun yakası ak ve sedef düğmeleri
koskocaman
görmedim.

II

on dokuz yaşıım Beyazıt meydanından geçiyor çıkıyor
Kızıl Meydana
Konkorda iniyor Abisine raslıyorum da meydanlardan
konuşuyoruz
evveli gün Gagarin en büyük meydanı dolaşıp döndü
Titof ta dolaşıp dönecek hem de on yedi buçuk kere do-
lanacak ama daha bundan haberim yok
meydanlarla yapılardan konuşuyoruz Abidinle tavanara-
sındaki otel odamda
Sen ırmağı da akıyor Notr Damın iki yanından
ben geceleyin penceremden bir ay dilimiymiş gibi görü-
yorum Sen ırmağını rıhtımında yıldızların
bir de genç bir kadın uyuyor tavanarasındaki odamda
Paris damlarının bacalarına karışmış
yıllardır böyle derin uykulara dalmışlığı yoktu
saman sarısı saçları bigudili mavi kirpikleriyse yüzünde
bulut
çekirdekteki meydanla çekirdekteki yapıdan
konuşuyoruz Abidinle

meydanda fırdöner Celalettinden konuşuyoruz
Abidin uçsuz bucaksız hızın renklerini döktürüyor
ben renkleri yemiş gibi yerim
ve Matis bir manavdır kosmos yemişleri satar
bizim Abidin de öyle Avni de Levni de
mikroskobun ve füze lumbuzlarının gördüğü yapılar
meydanlar renkler
ve şairleri ressamaları çalgıcıları onların
hamlenin resmini yapıyor Abidin yüz elliye altmışın mey-
danlığında suda balıkları nasıl görüp suda balıkları nasıl
avlayabilirsem öyle görüp öyle avlıyabilirim kıvıl kıvıl
akan vakitleri tuvalinin Abinin
Sen ırmağı da bir ay dilimi gibi
genç bir kadın uyuyor ay diliminin üstünde
onu kaç kere yitirip kaç kere buldum daha kaç kere
yitirip kaç kere bulacağım
İşte böyle işte böyle kızım düşürdüm ömrümün bir par-
çasını Sen ırmağına Sen Mişel köprüsünden
ömrümün bir parçası mösyö Düponun oltasına takılacak
bir sabah çiselerken aydınlık
Mösyö Düpon çekip çıkaracak onu sudan Parisin mavi
suretiyle birlikte ve hiçbir şeye benzetemeyecek ömrümün
bir parçasını ne balığa ne pabuç eskisine
atacak onu Mösyö Düpon gerisin geriye Parisin suretiyle
birlikte suret eski yerinde kalacak
Sen ırmağıyla akacak ömrümün bir parçası büyük me-
zarlığına ırmakların
damarlarımda akan kanın hışırtısıyla uyandım
parmaklarımda ağırılığı yok
parmaklarım ellerimle ayaklarımdan kopup havalanacak-
lar salına salına dönecekler başımın üstünde
sağım yok solum yok yukarım aşağım yok

Abidine söylemeli de resmini yapsın Beyazıt meydanında
şehit düşenin ve Gagarin yoldaşın ve daha adını sanını
kaşını gözünü bilmediğim Titof yoldaşın ve ondan son-
rakilerin ve tavanarasında yatan genç kadının
Kübadan döndüm bu sabah

Küba meydanında altı milyon kişi akı karası sarısı me-
lezi ışıklı bir çekirdek dikeyiyor çekirdeklerin çekirdeğini
güle oynıya

sen mutluluğun resmini yapabilir misin Abidin
ışın kolayına kaçmadan ama

gül yanaklı bebesini emziren melek yüzlü anneciğin
resmini değil

ne de ak örtüde elmaların

ne de akvaryumda su kabarcıklarının arasında dolanan
kırmızı balığinkini

sen mutluluğun resmini yapabilir misin Abidin

1961 yazı ortalarındaki Kübanın resmini yapabilir misin
çok şükür çok şükür bugünü de gördüm ölsem de gam
yemem gayrının resmini yapabilir misin üstat

yazık yazık Havanada bu sabah doğmak varmışın resmi-
ni yapabilir misin

bir el gördüm Havananın 150 kilometre doğusunda deniz
kıyısına yakın

bir duvarın üstünde bir el gördüm

ferah bir türküydü duvar

el okşuyordu duvarı

el altı aylıktı okşuyordu boynunu anasının

on yedi yaşındaydı el ve Mariyanın memelerini okşuyordu
avucu nasır nasırdı ve Karayip denizi kokuyordu

yirmi yaşındaydı el ve okşuyordu boynunu altı aylık
oğlunun

yirmi beş yaşındaydı el ve okşamayı unutmuştu çoktan

otuz yaşındaydı el ve Havananın 150 kilometre doğusunda deniz kıyısında bir duvarın üstünde gördüm onu okşuyordu duvarı

sen el resimleri yaparsın Abidin bizim ırgatların demircilerin ellerini Kübalı balıkçı Nikolasın da elini yap karakalem

kooperatiften aldığı pırıl pırıl evinin duvarında okşamaya kavuşan ve okşamayı bir daha yitirmeyecek Kübalı balıkçı Nikolasın elini

kocaman bir el

denizkaplumbağası bir el

ferah bir duvarı okşiyabildiğine inanmıyan bir el

artık bütün sevinçlere inanan bir el

güneşli denizli kutsal bir el

Fidelin sözleri gibi bereketli topraklarda şekerkamışı

hızıyla fışkırıp yeşerip ballanan umutların eli

1961 de Kübada çok renkli serin ağaçlar gibi evler ve çok

rahat evler gibi ağaçlar diken ellerden biri

çelik dökmeğe hazırlanan ellerden biri

mitralyözü türküleştiren türküleri mitralyözleştiren el yalansız hürriyetin eli

Fidelin sıktığı el

ömrünün ilk kurşun kalemiyle ömrünün ilk kâadına hürriyet sözcüğünü yazan el

hürriyet sözcüğünü söylerken sulanıyor ağızları

Kübalıların balkutusu bir karpuzu kesiyorlarmış gibi

ve gözleri parlıyor erkeklerinin

ve kızlarının eziliyor içi dokununca dudakları Hürriyet sözcüğüne

ve kocakişileri en tatlı anılarını çekip kuyudan yudum yudum içiyor

mutluluğun resmini yapabilir misin Abidin

hürriyet sözcüğünün resmini ama yalansızının
akşam oluyor Pariste
Notr Dam turuncu bir lamba gibi yanıp söndü ve Pariste
bütün eski yeni taşları turuncu bir lamba gibi yanıp
söndü
bizim zanaatları düşünüyorum şiirciliği resimciliği
çalgıcılığı filân
düşünüyorum ve anlıyorum ki
bir ulu ırmak akıyor insan eli ilk mağaraya ilk bizonu
çizdiğinden beri
sonra bütün çaylar yeni balıkları yeni suotları yeni tat-
larıyla dökülüyor onun içine ve kurumıyan uçsuz bucak-
sız akan bir o'dur
Pariste bir kestane ağacı olacak
Parisin ilk kestanesi Paris kestanelerinin atası
İstanbuldan gelip yerleşmiş Parise Boğaz sırtlarından
hâlâ sağ mıdır bilmem sağsa iki yüz yaşında filân olmalı
gidip elini öpmek isterdim
varıp gölgesinde yatmak isterdim bu kitabın kâadını
yapanlar yazısını düzenler nakışını basanlar bu kitabı
dükkânında satanlar para verip alanlar alıp ta seyreden-
ler bir de Abidin bir de ben bir de bir saman sarısı belâsı
başımın.

Tren, Varşova, Krakof, Prag,
Moskova, Paris, Havana, Moskova

1961

HAVANA RÖPORTAJI

I

Prag - Havana uçağı Küba bale takımını bekliyor
sosyalist şehirlerde dansettiller altı ay
sıcak denizlerdeki adalardan çığlıklarla kalkan renkli
kuşlardılar

alışamadım bir türlü
uçak yerden kesilirken kazaların çeşidi gelir aklıma hele
kemerini bağlarken

katkısız mavideyiz
Moskovalı bir kızcağız oturuyor yanımda jeolog
ufacık tefecik te şipşirin de gökgözlü bir bal damlası
Küba Uraldan biraz gençtir diyor

iki milyon yıl daha genç
ama toprakaltı zenginliği bin bir gece definesi
Uralınki gibi

toprağın altında dolaşıyorum köklere kemiklere çarpıyor
başım madenler yığın yığın renk renk parlıyor karanlıkta
bizimkiler petrol arıyor. Atlantığın dibindeki Küba top-
rağında diyor burgular deliyor denizin dibini sallanan
uzun otların arasında ve balıklar patlak gözlü diken di-
ken balıklar çarpıyor dalgıç başlığımın camına
bulacağız diyor Küba petROLSÜZ edemez bulacağız
petrolu bulacaklar güvenim var ama Nataşacık sıcaklara
nasıl dayanır

Kazakistanda iki yıl çalıştım diyor ısı kırkbeş kırksekiz
ilerimde mühendisler Bakülü Brünolu Peşteli Varşovalı
Pekinli Vaymarlı

çelik dökmek istiyor Fidel Kastro tropik güneşleriyle
yağan yağmurlar gibi çeliği dökmek

kurtulmak istiyor Fidel şekerin zindanından
altımızda Avrupa ama Küba bale takımı saatlarım
bağrışa çığrışa

Havana saatına göre ayarladı

evlerinin serin taşlıklarına girdiler koşa koşa
bense bir türlü akıl erdiremiyorum gündüzü mü
kovalıyoruz geceyi mi
uzalıyor mu ömrümüz
kısılıyor mu

görüyorum Avrupa kıyılarının çizgisini geçiyoruz
çizgi köpük içinde

görüyorum Atlantığın üstündeyiz

içimde bir garipseme

büyük toprağımdan ilk kopuşum bu

Okyanusta pupa yelken kalyonlar yüzüyor kendilerinden
iri yel güllerinin ve deniz kızlarının arasında ve ceylan
derisine çizilmiş hartaların uzaklara çağırışı karışıyor
içimdeki garipsemeye

ortalık ufuksuz

mavi morardı karardı

elleri kancadan ve tek gözleri tepelerinde ve de çok zalim
bir takım yaratığın egemenlik ettiği çok küçük bir yıldıza
indi uçağımız geceleyin

geceleyin uçağımız Santa Mariya adasına indi altı saatlik
bir uçuştan sonra

Portekizce konuşuluyor

Angolayı düşündüm

San Salvator do Kongoya yakın kahve plantasyonlarında
başlayıp yayıldı ayaklanmalar
yedi haftada bir hayvanların otuz binini öldürdük
gelecek ay yüz bin daha öldüreceğiz yağmurlar hele bir
dinsin

Portekizli subay Lanada böyle konuştu

ay doğarken havalandı uçağımız
Santa Mariya aşağıda denizin orta yerinde eli böğründe
kala kaldı
boyası artık yitirilmiş eski bir şamandranın kederi çal-
kalaniyor Atlantığın sularında ayışığında

uyudum
uyandım
tanımadığım yıldızlarla dolu ortalık
hızla da ağarıyor yıldızlar
Küba bale takımının kızları saçlarını tarıyor sürme çeki-
yor, boyuyor dudaklarını ve sabah mahmurlukları bu
sımsıkı kapalı daracık yerde bir limonluk baygınlığıyla
olgunlaştırıyor onları

güneş doğdu
aşağıdaki derinlikler koyu lacivertten açık yeşile
mercan adaları korkunç yılanlar gibi büküm büküm
uzanıyor camgöbeği aydınlığın üstünde

Küba kıyıları koylarıyla göründü
koyları gümüş leğenler gibi yan yana dizili
Küba koylarının suları rahattır ve bütün denizlerde yüzen
bütün gemileri
aynı gün aynı gece barındırabilir

biliyorum bir cennet yemişidir Küba adası Meksika
körfezinin sepetinde
yılan yoktur Kübada akrepleri de ağulu değil
vahşi hayvan da yok Sapata bataklıklarındaki timsahları
saymazsan
boyları da yedi metreye kadar arkalarına geçip sopayı
indirdin mi işleri tamam
bir de köpek balıkları Kohimar kayalıklarında
bir portakal çekirdeği atarsın terli sıcak toprağına
sabahleyin Kübanın
bir portakal bahçesi bulursun akşam üstü

hikâye insanoğlu üstüne insan oğlunun gençliği umutları
üstüne
hikâyeyi benden güzel anlattılar benden güzel
anlatacaklar

hikâyeyi dost düşman işitmeyen kalmadı
Batista kulluğundaydı Şahmeranın

şeker kamışı milyonerlerinin yankisininde yerlisinin
de ve tütün ve kahve milyonerlerinin yankisinin de yerli-
sinin de ve tanklı uçaklı elli binlik bir ordunun ve de yiğit-
leri hadım ettikten ve de gözlerini oyduktan sonra döve
döve öldüren kışlaların ve önlerinde sırtüstü cesetler çü-
rüyen karakol kapılarının ve her gece karakol duvarları-
nı yırtıp dışarı fırlayarak sıcak karanlıklarda kanlı kuş-
lar gibi çırpınan çığlıkların ve frankist papazların ve ku-
marhanelerin ve de eroin toptancılarının ve gangsterle-
rin yankisinin de yerlisinin de ve orospuların yalnız bir
Havanada on beş bin ve karaya vurmuş bir köpek balığı
gibi çürüyenin ve baygın ağır çiçek kokularıyla karışık
leş kokusunun generali Batista tümü altı milyon nüfu-
sunun dört milyonu aç ve yüz bini verem ve yankilere

son on yılda bir milyar dolardan çok kâr getiren Küba-
da Birleşik Amerika Devletleri elçisinin Birleşik Amerika
Devletleri kara hava ve deniz kuvvetinin Birleşik Ameri-
ka Devletleri dolarının yıllardır kulluğundaydı
956 nın Kasımında Fidel de içlerinde 82 kişi Granma ge-
misinden denize indi

956 nın Kasımında Küba kıyılarına sokulan Granma
gemisinden denize inip yarı bellerine kadar suya gömülü
ve silahlarını başlarının üstünde tutarak ve ansızın ve
bir anda açılan top ve mitralyöz ateşi altında karaya çı-
kıp ve karanlıkları polis köpekleri gibi koklayan araş-
tıran ışıldaklardan sakınarak ve sarıldınız teslim olun
seslerini ve iri kurbağaları çiyneyip bataklıklara ve şeker
kamışı tarlalarına dalarak ve palmiyelerle hindistancevizi
ağaçlarının ardı sıra tepeleri tırmananlar Sierra dağında
buluştu

Fidel de içlerinde 82 nin 12 si sağ kalmıştı
Fidel de içlerinde 12 kişiydiler 56 nın Kasımında
Fidel de içlerinde 150 kişiydiler Aralıkta 56 nın
Fidel de içlerinde 500 kişiydiler Şubatında 57 nin
Fidel de içlerinde 1000 oldular 5000 oldular Fidel de iç-
lerinde Fidel de içlerinde bir milyon yüz milyon bütün
insanlık oldular yıktılar Batistayı 959 un ocağında ve 50
binlik orduyu ve şekerkamışı milyonerlerini yerlisini de
yankisini de ve tütün ve kahve milyonerlerini yerlisini
de yankisini de ve kışkılları ve önlerinde cesetler çürüten
karakolları ve eroin toptancılarını ve kumarhaneleri ve
Birleşik Amerika Devletleri elçisini ve Birleşik Amerika
Devletleri hava deniz ve kara kuvvetlerini ve Birleşik
Amerika Devletleri dolarını ve Kübanın havasında ağır
çiçek kokularına karışık leş kokusu dağıldı yani Birleşik
Amerika Devletleri kokusu

Havanaya yaklaşıyoruz dedi Hostes
palmiyeler palmiyeler diye haykırdı birisi
anne anne diye haykırıyor sandım
Küba bale takımı lumbuzların camlarında kocaman
kelebekler gibi çırpınıyor
tümü on sekiz saatlik bir uçuştan sonra toprağa betona
değil aydınlığa inip konduk
aydınlığın içinde gördüm onları aydınlıkla sarmaş dolaş
üç kişiydiler iki erkek iki kadın
biri sakallı
gençtiler
hangisi ak hangisi melez hangisi kara seçemedim
sakallısı ak mı kara mı melez mi seçemedim
seçemedim kadın kara mıydı ak mıydı melez miydi
gözleri birbirine öylesine benziyordu ki her şeyleri de
öylesine gözlerindeki
derilerinin renklerini birbirinden ayırdetmek olmuyor
zaten bu eritip dağıtıp yağurup yaratan güneşte kanlar
ve deriler birbirine karışmış türküler ve oyunlar gibi
üçü de soluk mavi gömlekli nefti pantolonluydu
kemerlerinde sapsarı işlemeli tabancalar ellerinde
mitralyözler
birisi de beresini derleyip apoletin altına sokmuş
akı mı karası mı melezi mi seçemedim
sonradan onlara günün gecenin her saatında en olmadık
yerde rasladım kimi kere kamyonlar dolusuydular kimi
kere bir kişi
bir keresinde Yazarlar Birliği Sarayının kapısında
nöbetçiydiler
iki kız on dörder yaşında
Küba kızları bizim Anadol kızları gibi tez büyüyor
mitralyözleri ateşe hazır

ve yeşil bereleri kara kaşlarına eğik

azıcık

bir keresinde kıvr kıvr ak saçlı bir zenciydi dev gibi
ve bankanın kapısına yaslanmıştı
ve mitralyözü yerde açık bacaklarının arasında
bir keresinde şiirlerimi okudu televizyonda tabancasını
belinden çıkarmadan

Kübanın en büyük aktrisiydi
ak bir kadillakla girdik Havanaya
otomobilin böylesine ömrümde ilk biniyorum
araba değil okyanus

milyoneri Miyamiye kaçmış
çarın tahtı geldi aklıma

ondokuzumda Kremlinde üstüne oturup resim
çektirdimdi

kılıflıydı

vıcık vıcık terli bir ten fanilas1 gibi yapışıyor sırtıma
sıcak

otelin 24 üncü katından bakıyorum şehre gece vakti
içine güneş vurmuş bir deniz gibidir gördüğüm
sarı mavi turuncu yeşil balıkların ısıltısı kıvıl kıvıl
ve dev böcekler ak sedefleriyle
ve yarı hayvan yarı bitki uzun tüylü kırmızı çiçekleriyle
kayalar

otelin 24 üncü katından dinliyorum şehri gece vakti
şehir türkölere gömölü
toprağın taşın yaprağın içinde türköl
türköl titreyen sıcak gibi toprağın taşın yaprağın içinde
havanın içinde azot filan gibi türköl
türköl yemişlerin kabuğı eti çekirdeğı
çiçeklerin kokusu türköl
türköl İspanya Arabistan Afrika
türköl gözlerinde ve kalçalarında kadınların
türköl erkeklerin sıcak elleri
türköl oyunların ayakları belleri omuzları
asansörle iniyorum hole
asansörde köylü kızlar Oriente ilinden Bayamo
köylüklerinden

şehre dikiş öğrenmeğı gelmişler
Havana Libere (Hür Havana) otelinde duvarlarında mil-
yonerlerden gölgeler kalmış apartmanlarda oturuyorlar
otelin eski adı Hilton
24 milyona çıkmış
asansörde köylü kızlar Bursa ilinden Ankara
köylüklerinden

meşin ceketini omuzuna atmış
kızlar İstanbulda işiniz ne kızlar sizi nasıl bıraktılar
Hiltona
Hilton Hilton değil gayrı diyorlar Hür İstanbulla çevrildi
adı çoktan

ve gülüyorlar ağızlarını örtüp kınalı elleriyle
ağalar da kaçtı Amerikanla birlikte
ya toprak
bölüştük

holde İvanofu gördüm Aleksey Vasilyeviçi
belinde nagant
ayaklarında çizmeler
sırma bıyıkları kaytan
Petrogratta Kışlık Saraya nasıl girdiklerini anlatıyor
zenci nöbetçiye

Fidel Kastronun fotoğrafı altında
oysa 41 de öldü Aleksey Vasilyeviç savunurken
Moskovayı

41 de öldü Aleksey Vasilyeviç kır bıyıkları kana batık
kar yağıyor
kızaklar geçiyor Tiverskoy caddesinin tahta döşemesini
örten karları yol yol çizerek
Kafkaslı Alizade girdi hole lezginkası astragan kalpağı
hançeri ve göğsünde gümüş başlı fişekleri bir de Vrangel
yadigarı hâlâ da sızlayan iki yarasıyla
ha desen başlayacak Şeyh Şamil dansına ve Havanalı
kızların

ağızlarında kalacak parmakları
oysa Alizadeyi üç ay önce Baküde gördüm iki renkli Volga
otomobilinden indi kocalmış
zoru zoruna tanıdım

holde delegeler
dün gelenler Havanaya
Arjantinli Şilili Ekvadorlu Brezilyalı İtalyan Hintli Ma-
dagaskarlı Finlandiyalı Çekoslavakyalı
Fransız Jan Piyer konuşuyor Martinik delegesiyle
oysa biliyorum Jan Piyer Madrid kapılarında öldü Hitle-
rin tanklarıyla ezilip
oysa duruyor karşımda Jan Piyer yüzü genç bir elma gibi
kırıksız
kızarmış ta
soğuktan olacak
bu 1922 yılında Moskovada soğuk sıfırın altında 27
bu 1961 yılında Havanada sıcak sıfırın üstünde 35

dolaşıyorum Havana sokaklarını
asfaltla ağaçları birbirine karıştırıyorum
otomobillerle asfaltı birbirinden ayırdetmek olmuyor
yağmurla güneşi
ak bulutlarla masmavi yüzme havuzlarını
kadınlarla yemişleri birbirine karıştırıyorum
çocuk bahçeleriyle hürriyeti
hürriyetle bu şehrin insanlarını birbirinden
ayırdetmek

olmuyor
 mitralyözlerle kapıları birbirine karıştırıyorum sütunlu
 sütunsuz demir tahta cam büyük küçük bütün sokak ka-
 pılarıyla mitralyözleri mitralyözleri
 kum torbalarından barikatlarla Atlantiği birbirine
 karıştırıyorum
 Amerikan uçak gemilerinin hayaletini gözleyen
 tanyerleriyle
 kum torbalarından barikatları birbirinden ayırdetmek
 olmuyor

köylü analarla Cumhurbaşkanı sarayını birbirine karıştırıyorum
Hoze Martinin anıtları heykelleri büstleriyle Fidelin fotoğraflarını birbirine karıştırıyorum hele taş basma resimlerini
Fidelle türküleri birbirine karıştırıyorum Enternasyonal marşıyla

çaçaçayla paçangayla Fideli
somos sosyalistas palante palante
bir alanda ard arda tek sıra dizilip ellerini birbirinin sır-

tına koyup rumba oynayan yüz bin kişiyle Fideli birbirine
karıştırıyorum

Fidelle Havanayı birbirinden ayırdetmek olmuyor
Marksa raslıyorum kitap kapaklarında ananaslarla ma-
meylerin arasında ve Sierra dağından yeni inmiş ulu
sakalıyla Marksa raslıyorum

Lenine raslıyorum her gün biraz daha sık raslıyorum
Lenine güneşli duvarlardan minicik kızıl yıldızların ve
İspanyolcanın içinde yüksek tahta tribünde uzatmış
kolunu ileriye konuşuyor Kızıl Meydanda

Küba bayraklarının arasında Lenin
Nikitaya raslıyorum türkülerin kafiyesinde
ve takma köpek balığı dişleriyle Kenediye raslıyorum
ambalaj kâatları parçalarına raslıyorum bankaların
fabrikaların filan kapılarına çivilenmiş

ve üzerlerinde Nacionalizado yazılı çoğu kere kırmızı
mürekkeple

ve köylülere raslıyorum
sağ ellerinde toprakların tapuları ve kooperatif

cüzdamları sol ellerinde
ve bir düşün içindeymişler gibi bir halleri var

devrimin diktiği 50 milyondan çok ağaçla on binden
çok okulun

kimisine raslıyorum
mimarlara raslıyorum

güneşten aydan yıldızlardan daha doğrusu çok ama çok
daha mutlu yaşanan bir dünyadan diyelim ki yirmi birin-
ci yüzyılımızın ortalarından gelen ve bıyıkları yeni ter-
lemiş mimarlara raslıyorum

bahçeler ve yapılar yapılıyor ama insan gözünün bu-
günedek yeryüzünün hiç bir yerine görmediği biçimlerle
renklerle rahatlıklarla

yapılan hazır elbiseler gibi değil diyelim ki bir balık-
çı evi ev değil cevahir kutusu ötekine benzemiyor
meğerse ne kadar çok ne kadar da güzel ve de he-
mencecik söylenecek sözleri varmış sosyalist devrim mi-
marlarının Kübada işçilere köylülere aydınlara
ve nasıl da sıcağı serinliğe ve karanlığa aydınlığa çe-
virmesini biliyorlar
işçilere raslıyorum
hiç kimse onlar gibi böylesine güvenle geçmedi
sokaklarından

Havana Havana olalı beri
ve ben her gün biraz daha gencim Havanada
her gün biraz daha yitiriyor ağzım dünyanın acılığını
her gün biraz daha yumuşuyor çizgileri avuçlarımın
ve çok uzaklardaki kadının beni ama yalnız beni
düşündüğüne inanıyorum her gün biraz daha
ve her gün biraz daha keyifli türkü söylüyerek geçiyorum
Havana sokaklarından
somos sosyalistas palante palante

1961 yazında Havana'da başlanıp
Moskova'da bitirildi.

BİR ŞEHİRDE TRAMVAYLARLA YAPILMIŞ GECE GEZİNTİLERİ ÜSTÜNE

İhtiyarlık yalnızlık bir de ben bir de kara sevda dördümüz konuşmadan yan yana yürüyoruz

her birimiz tek başına yürüyor ama yanyanayız
neler vermezdik işitmiyelim diye birbirimizin ayak sesini

acıyoruz sövüyoruz birbirimize içimizden ama birbirimizi sevmiyoruz çünkü inanmıyoruz birbirimize

neler vermezdik bir dörtyol ağzına varıp sapabilelim diye bir anda dört ayrı sokağa ama içimizden biri ölse kalanlar sevinir mi bilmiyorum

ihtiyarlık yalnızlık bir de ben bir de kara sevda dördümüz konuşmadan yan yana yürüyoruz

geceleri tramvaylara biniyoruz nerelere gittiklerini bilmediğimiz tramvaylara

üçer vagonlu geniş temiz tramvaylar bizi korkunç gıcırtilarla bir yerlere götürüyor geceleri

yanmış duvarlar çıkıyor karşımıza ansızın ve sokak fenerlerinin ışığında yürüyor üstümüze yüksek ve inatçı yürüyor

pencereler çıkıyor karşımıza ve geliyor bize doğru yığınla ve birbirini çiğneyerek camsız çerçevesiz ve odaların insanların değil boşlukların pencereleri

kanatsız kapıların hiçbir yere açılmıyan kapıların önünden geçiyoruz

sarı pazubentleri üç noktalı adamlar tramvay bekliyor kaldırımlarda

ucu lastik bastonlarına dayanmışlar

dilsizlerinin tümü sağır mı bilmem

ama körlerinin çoğu bakar kör ve tramvayların
ışıkları düşüyor açık gözlerinin içine ama onlar gözlerinin
içine ışık düştüğünün farkında değil

yaşlı yorgun kadın biletçiler bindiriyor tramvaylara
körleri beni elimden tutup yumuşacık yerden kaldıran
kadınlar

çoğunuza birkaç şiirden başka bir şey veremedim
biraz da keder belki

hepinize minnetliyim

yangın yerlerinin karanlıklarını geçiyoruz

barok sarayları yıkılmış alanları geçiyor tramvaylar
ve yanmış yıkılmış taşlar birbirine benzediğinden

başımız dönüyor hep aynı yerde dolanıyoruz

delik deşik olmuş bu şehir başka şehirleri yıkmağa
yolladığından askerlerini

ben yerle bir edilmiş şehirler gördüm askerlerini baş-
ka şehirleri yıkmağa yollamışlardı başka şehrin askerleri
yerle bir etmişti onları

ve şehirler gördüm hazırlıyor askerleri başka şehirleri
yıkmağa yollamak için ve kendileri yıkılmak için

kemancılar biniyor tramvaylara keman kutuları kol-
tuklarında ve kederli uzun saçları gizliyemiyor dazlak-
lıklarını

bu Ağustos dünyanın son Ağustos mu diye sordu
kemancılardan biri bilmediğim bir dille biletçi kadına
tramvayların sahanlıklarında öfkeli delikanlılar du-
ruyor

öfkeleri neden kime kendileri de bilmiyor sanırım
güzelim Havanada şimdi saat kaçtır gece midir gün-
düz müdür

genç kızlar iniyor tramvaylardan

bacakları gayetle biçimli

olduğum yerde oturup kımıldamadan arkalarından
gidiyorum ve taş köprüünün altında ağızlarının sıcaklığını
duyuyorum yüzüme yakın ve başımı çeviriyorum nerde
olduğunu bile bilmediğim genç bir kadın dokunuyor omu-
zuma

saçları saman sarısı kirpikleri mavi

ak boynu uzundur yuvarlaktır

duraklarda kara hasır şapkalı korkunç kocakarılar
birbirlerinin elinden tutup geçiyor tramvay yolunu

sağımda oturan adam gömüldü kendi içine yitirdi
kendini

yine kederli dalgalarla düştü sağımda oturan

ve ben biliyorum kocalmak bu işle başlar

ve lâkin elimde değil kederli dalgalara düşmemek

ve ben biliyorum kocalmak bu işle başlar

yine kederli dalgalarla düştü sağımda oturan

deponun kapısında indik son tramvaydan

yaya dönüyoruz

dördümüz

ihtiyarlık yalnızlık bir de ben bir de kara sevda

ortalık ağarıyordu otele vardığımızda

odamızda radyoyu açtık

Kosmos gemilerini anlatıyor

3 Eylül 1961

YAPRAK DÖKÜMÜ

elli bin şiir roman filân okudum yaprak dökümünü
anlatır
elli bin filim seyrettim yaprakların dökümünü gösterir
elli bin kere gördüm yaprak dökümünü
düşüşlerini sürünüşlerini çürüyüşlerini yaprakların
elli bin kere duydum ölü hışırtılarını kunduramın altında
avucumda ve parmaklarımın ucunda
ama yaprak dökümüne rastlamak yine de burar içimi
hele bulvarlarda yaprak dökümüne
hele kestaneygeler
hele çocuklar geçiyorsa oralardan
hele güneşliyse hava
hele iyi bir haber almışsam o gün dostluk üstüne
hele o gün sancımıyorsa yüreğim
hele sevdiğimin beni sevdiğine inanıyorsam o gün
hele o gün insanlarla ve kendimle aram iyiye yaprak
dökümüne rastlamak burar içimi
hele bulvarlarda yaprak dökümüne
hele kestaneygeler.

6 Eylül 1961, Laypzig

BİR ŞEHİR

Birkaç yokuş tırmandım bir iki dönemeç döndüm ve
yürüdüm
burnumun doğrusuna yürüdüm yürüdüm
bir kapı açıldı girdim
yitirdim kendimi kendi içimde
bilmediğim bir şehir
görmediğim biçimde evleri
kimi karınca yuvası kimi bomboş
kimi baştan aşağı pencere kimi kör duvar
bir sokağı saptım çamurlu dar eğri büğrü
dönüp dolaştırdı getirdi beni eski yere
asfalt bir caddeyi çıktım bulvar ortası
uzayıp gidiyor tanyerine kadar dosdoğru geniş
bir mahallede yağmur yağıyor
bitişiginde güneş
üçüncüsünde ayışığı
bir köprü geçtim
yarısında fenerler pırıl pırıl
yarısı kapkaranlıktı

yan yana iki ağaç gördüm
yaprak kımıldamıyor birinde
öbürü kıvrana kıvrana inleyip haykırıyor
bir şehirde birbirine benzemiyor hiçbir şey
insanları bir yana
onların hepsi ikizdi üçüzdü beşizdi onuzdu milyonuzdu
hepsi korkak
hepsi yiğit
hepsi aptal
hepsi akıllıydı
hepsi domuzdu
hepsi melekti.

7 Eylül 1961, Laypzig

Geliyor sıram
ansızın atlıyacağım boşluğa
ne çürüyen etimden haberim olacak
ne gözlerimin çukurunda dolaşan böceklerden

durup dinlenmeden ölümü düşünüyorum
sıram yakın demek.

10 Eylül 1961, Laypzig

hoş geldin bebek
yaşama sırası sende
senin yolunu gözlüyor kuşpalazı boğmaca kara çiçek
sıtma ince hastalık yürek enfarktı kanser filân
işsizlik açlık filân
tren kazası otobüs kazası uçak kazası iş kazası yer dep-
remi sel baskını kuraklık filân
kara sevda ayyaşlık filân
polis copu hapisane kapısı falan
senin yolunu gözlüyor atom bombası falan
hoş geldin bebek
yaşama sırası sende
senin yolunu gözlüyor sosyalizm komünizm filân

10 Eylül 1961, Laypzig

OTOBİYOGRAFİ

1902 de doğdum
doğduğum şehre dönmedim bir daha
geriye dönmeyi sevmem
üç yaşında Halepte paşa torunluğu ettim
on dokuzumda Moskova Komünist Üniversite öğrenciliği
kırk dokuzumda yine Moskovada Tseka-Parti konukluğu
ve on dördümden beri şairlik ederim
kimi insan otların kimi insan balıkların çeşidini bilir
ben ayrılıkların
kimi insan ezbere sayar yıldızların adını
ben hasretlerin
hapislerde de yattım büyük otellerde de
açlık çektim açlık grevi de içinde ve tatmadığım yemek
yok gibidir
otuzumda asılmamı istediler
kırk sekizimde barış madalyasının bana verilmesini
verdiler de
otuz altımda yarım yılda geçtim dört metre kare betonu
elli dokuzumda on sekiz saatte uçtum Pragdan Havanaya
Lenini görmedim nöbet tuttum tabutunun başında 924 de
961 de ziyaret ettiğim anıt kabri kitaplarıdır
partimden koparmağa yeltendiler beni
sökmedi

yıkılan putların altında da ezilmedim
951 de bir denizde genç bir arkadaşıyla yürüdüm üstüne
ölümün

52 de çatlak bir yürekle dört ay sırtüstü bekledim ölümü
sevdiğim kadınları deli gibi kışkandım
şu kadarcık haset etmedim Şarloya bile
aldattım kadınlarımı
konuşmadım arkasından dostlarımın
içtim ama akşamcı olmadım
hep alnımın teriyle çıkardım ekmek paramı ne mutlu
bana

başkasının hesabına utandım yalan söyledim
yalan söyledim başkasını üzmemek için
ama durup dururken de yalan söyledim
bindim trene uçağa otomobile
çoğunluk binemiyor
operaya gittim
çoğunluk gidemiyor adını bile duymamış operanın
çoğunluğun gittiği kimi yerlere de ben gitmedim 21 den
beri

camie kiliseye tapınağa havraya büyücüye
ama kahve falına baktırdığım oldu

yazılarım otuz kırk dilde basılır

Türkiyemde Türkçemle yasak

kansere yakalanmadım daha

yakalanmam da şart değil

başbakan filân olacağım yok

meraklısı da değilim bu işin

bir de harbe girmedim

sığınaklara da inmedim gece yarıları

yollara da düşmedim pike yapan uçakların altında

ama sevdalandım altmışıma yakın

sözün kıyası yoldaşlar
bugün Berlinde kederden gebermekte olsam da
insanca yaşadım diyebilirim
ve daha ne kadar yaşarım
başımından neler geçer daha
kim bilir.

Bu otobiyografi 1961 yılı 11 Eylülünde
Doğu Berlinde yazıldı.

Bir şeyler yazmalıyım
bir şeyler yazmalıyım yüzde yüz yalansız
bir şeyler yazmalıyım hiçbir şeyi önceden düşünmeden
cigaramın dumanı
yoktur yarin imanı
bir şeyler yazmalıyım
masamın üstünde gördüklerimi değil
parmaklarımı değil
bir şeyler yazmalıyım içimde bir şeyleri yakalıyarak
kova salıp içimdeki kuyuya su çekmeliyim

YILBAŞI AĞACI

Finlandiya koyunun güneyinde geceleyin

dumanlı denize yakın

telli pullu yılbaşı ağacı

karanlık gotik kulelerle tötön şövalyelerinin armaları arasında ve fabrika bacalarıyla çevrili yılbaşı ağacı

yılbaşı ağacı karşı meydanda Estonya türküleri söylüyor

telli pullu upuzun yılbaşı ağacı

sen kırmızı sırça topun içindesin

saçların saman sarısı kirpiklerin mavi

onu oraya ben astım seni içine koyup

ak boynun uzundur yuvarlaktır

kuşkularım kaygılarım sözlerim umutlarım ve okşayışlarımla koydum seni sırça topun içinde

bütün yılbaşı ağaçlarına bütün ağaçlara bütün balkonlara pencerelere çivilere hasretlere astım kırmızı sırça topu seni içine koyup

bağışla beni öleceğim seni bırakıp orda

Estonya en küçük sosyalist devleti

adam başına en çok şiir okuyan

en çok votka içen

ve otomobile motosiklete

motorollere en çok meraklı

ve deri işleriyle mobilyasıyla ünlü

bir de otuz binlik korosuyla

ölüm döşeginde yatanın gözlerine bakamam utanırım yaşamak ayıp bir şeymiş gibi gelir bana biri yanımda can çekişirken

Lüsyä ölüyor Moskova'da Antuzyastlar caddesinde bilmem kaç numrolu sağlıkevinde

yüzü eski tahta bir kaşık
eriyen kara karışıyor akşam karanlığı
ard arda kamyonlar geçiyor asfaltı sarsarak
Lüsyadan vuran keder mi alnımı karıştıran
kendi yakınlığım mı ölüme
yılbaşı ağacı karlı bir meydanda Estonya türküleri söy-
lüyor
telli pullu upuzun yılbaşı ağacı
bağışla beni öleceğim seni bırakıp içinde sırça
topun
bu dünyada bir şey yaşıyor eşi emsali görülmedik
bir şey benden başka hiç kimse farkında değil onun
belki bir bitki bir hayvan bir söz bir maden bir
ışın bir mutluluk belki
belki bir yıldızdan düşmüş
bu dünyada bir şey yaşıyor senin için yaşıyor
ama sen farkında değilsin onun
öleceğim bağışla beni öleceğim ve sen kırmızı sır-
ça topu parçalayıp çıkacaksın içinden ve ineceksin karlı
bir meydana
artık Moskova'da mı olur Tallin'de mi Leningrat-
ta mı ineceksin karlı bir meydana yılbaşı ağacından
ama ben bu dünyada senin için yaşıyan şeyi gö-
türmüş olacağım
Lüsy olüyor
yüzü eski tahta bir kaşık
benden sonra ölmesi gerekenler benden önce ölü-
yor ne iştir
büyük harpler yüzünden ölüm büsbütün şaşırdı
sırayı
kamyonlar geçiyor Antuzyastlar caddesinin as-
faltını sarsarak

afişlerde 65 yılının sayıları kömür şu kadar ton
petrol kadar kumaş şu kadar metre
karlı bir meydanda yılbaşı ağacı Estonya türkü-
leri söylüyor
karanlık gotik kulelerin arasında ve fabrika ba-
calarıyla çevrili bir yılbaşı ağacı

1961 1 Ocak Tallin

H Ü R R İ Y E T K A V G A S I

Yine kitapları, türküleri, bayraklarıyla geldiler,
dalga dalga aydınlık oldular,
yürüdüler karanlığın üstüne,
Meydanları zaptettiler yine.

Beyazıtta şehit düşen
silkinip kalktı kabrinden,
ve elinde bir güneş gibi taşıyıp yarasını
yıktı Şahmeranın mağarasını.

Daha o gün değil, derlenip dürülmesin bayraklar.
Dinleyin, duyduğunuz çakalların ulumasıdır.
Safları sıklaştırsın çocuklar,
bu kavga faşizme karşı, bu kavga hürriyet kavgasıdır.

N İ Y A Z A L A N T S Ö M Ü R G E S İ

Afrika, Niyazalant sömürgesi
Saat sabahın dördü.
Dipçikler kapıları dövdü
ve işte fotoğraf:
Zenci kardeşlerim bir don bir gömlek
ve ayakları çıplak
ve pembe avuçlu elleri kıvrıcık başlarının üzerinde
dizilmişler duvar diplerinde.

Tıpkı bizim gibi,
bizim de dipçikle dövüldü kapılarımız,
bizim de ellerimiz havada, ayaklarımız çıplak,
Ama bizde de bize bağlı
duvar diplerinde esir kalıp kalmamak.

Yaşım altmış
on dokuzumdan beri bir düş görürüm
yağmur çamur yaz kış
uykuda uyanık
takılmış düşümün peşine yürürüm.
Neleri alıp götürmedi benden ayrılık;
kilometrelerle umut, tonlarla keder,
taradığım saçlar, sıktığım eller.
Bir düşümle ayrılmadık.
Avrupayı, Asyayı, Afrikayı düşümle dolaştım
bir Amerikanlar vize vermediler
denizlerden dağlardan çöllerden çok adamları sevdim
adamlara şaştım
Mapusanelerde ışığıydı hürriyetimin
ekmeğimin katığıydı sürgünde
her biten akşamdaydı, her başlayan günde:
ulu kurtuluş düşü memleketimin.

1962

Koşmaca oynıyalım Güzinciğim

sen ben Dino bir de Verusam

koşmaca oynıyalım yağmurun altında yalnayak başıkabak
ve geçelim Sen Mişel bulvarından İstanbulu kovalıyarak
ve fır dönelim Notr Damın bahçesinde Kız Kulesiyle

Koşmaca oynıyalım Güzinciğim.

sen ben Dino bir de Verusam

koşmaca oynıyalım şafak vakti çığlık çığlığa
şafakla bulanmış vakitler içinde koşmaca oynıyalım
koşmaca oynıyalım geçmiş gelecek günlerimizle
ayaklarımızda martı kanatları
dört açalım dünyaya güneşle poyrazla dolu gözlerimizi
ve kahrolası kör ebe yakalıyamasm bizi

Koşmaca oynıyalım Güzinciğim

T E F T İ Ő

Sayfada saygıyla göze çarpsın diye
komuşlar fotoğrafı baş köşeye.
İzmirde, Kordonda, Memetleri teftiş.
Vakit öğle, hava sıcak, gün uzun belli.
Önde Amerikan paşası kafayı dikmiş
ve sırmalı şapkasında eli
kasap bıçağı gibi parlıyor keskin, geniş
ve küfredip sesini duyuyorum
toprağıma tokat gibi inen adımlarının.
Türk paşası on beş adım geride.
Yüzünü göremiyorum, gölgeli.
Belki utanıyor, belki öfkeli.
Memetlere bakıyorum:
Dişleri kenetli, gözleri karanlık,
gözleri dikilmiş yere..
Sanıyorum yakındır, bir daha çıkmıyacaklar
İzmirde, Kordon boyunda böyle teftişlere...

KADINLARIMIZIN YÜZLERİ

Meryem ana Tanrıyı doğurmadı
Meryem ana Tanrının anası değil
Meryem ana analardan bir ana
Meryem ana bir oğlan doğurdu
Adem oğullarından bir oğlan
Meryem ana bundan ötürü güzel bütün suretlerinde
Meryem ananın oğlu bundan ötürü kendi oğlumuz gibi
yakın bize

Kadınlarımızın yüzü acılarımızın kitabıdır
acılarımız, ayıplarımız ve döktüğümüz kan
kara sapanlar gibi çizer kadınların yüzünü.

Ve sevinçlerimiz vurur gözlerine kadınların
göllerde ışıyan seher vakıtları gibi.

Hayallerimiz yüzlerindedir sevdiğimiz kadınların,
görelim görmiyelim karşımızda dururlar
gerçeğimize en yakın ve en uzak.

Yıkandım bütün havuzlarında Roma şehrinin
sokak çocuklarıyla bakır paralarla turistler ve Lükres
Borciyayla beraber

taş gemilerin ve taş balıkların arasında
yıkandım bütün havuzlarında Roma şehrinin
bindim bütün atlarına Roma şehrinin
mermer atlarına tunç atlarına
sokak çocuklarının ve İspartaküsün terkisinde
ve koşuldum faytonlarına turistlerle beraber
bindim bütün atlarına Roma şehrinin

İçtim bütün çeşmelerinden Roma şehrinin
alanlarda avlu içlerinde ve köşe başlarındakilerden
kiminin kandiller yanıyor sularında kiminin güneşten
dökülüyor suları
içtim bütün çeşmelerinden Roma şehrinin

Danteyle beraber Gıramşiyle beraber Milano işçileri ve
yahudi esnaflarla beraber
ve sokak çocuklarıyla
ve Sen Piyer kilisesine girdim ve kokakola şişelerine
ve seyrettim Antonioninin filimlerini
ve seyrettim resimlerini yoldaşım Gutuzonun

içtim bütün çeşmelerinden Roma şehrinin

ASYA — AFRİKA YAZARLARINA

Kardeşlerim

Bakmayın sarı saçlı olduğuma

Ben Asyalıyım.

Bakmayın mavi gözlü olduğuma

Ben Afrikalıyım

Ağaçlar kendi dibine gölge vermez benim orda

sizin ordakiler gibi tıpkı

Benim orda arslanın ağzındadır ekmek

ejderler yatar başında çeşmelerin

ve ölünür benim orda ellsine basılmadan

sizin ordakiler gibi tıpkı.

Bakmayın sarı saçlı olduğuma

Ben Asyalıyım

Bakmayın mavi gözlü olduğuma

Ben Afrikalıyım.

Okuyup yazma bilmez yüzde sekseni benimkilerin

Şiirler gezer ağızdan ağıza türküleşerek

Şiirler bayraklaşabilir benim orda

sizin ordaki gibi.

Kardeşlerim

Sıska öküzün yanma koşulup şiirlerimiz

toprağı sürebilmeli

Pirinç tarlalarında bataklığa girebilmeli

dizlerine kadar.

Bütün soruları sorabilmeli

Bütün ışıkları derebilmeli

Yol başlarında durabilmeli

kilometre taşları gibi şiirlerimiz

Yaklaşan düşmanı herkesten önce görebilmeli

Cengelde tamtamlara vurabilmeli
Ve yeryüzünde tek esir yurt, tek esir insan
Gökyüzünde atomlu tek bulut kalmayınca kadar
Malı mülkü akli fikri canı neyi varsa verebilmeli
büyük hürriyete şiirlerimiz.

22 Ocak 1962 Moskova

GİZENGAYI ÖLDÜRECEKLER

Kardeşlerim kardeşlerim kardeşlerim
Gizengayı öldürecekler
bana bir akıl verin imdadına koşabileyim
ordum uçağım da olsa varıp alamam ellerinden onu
hay bu kahrolası çaresizlik hay bu kuduran keder

Gizengayı öldürecekler
ilmikte boynu
kolları bağlı arkadan
gelin be insanlar gelin
artık yazımızla mı olur ağzımızla mı
elimiz ayağımızla mı
yürüyelim üstüne Leopoldvilin.

28 Ocak 1962 Moskova

Y O L D A Ş I M

İlkönce nerde ne zaman duydum adınızı yoldaşım
İstanbul esir

Boğazda Fransız İngiliz Amerikan diretnotları
İtalyanları de
Averofu da Yunanlıların

Haliçte kıçtan kara zincirli Hamidiye gemisinde güvertede
geceleyin

gedikli Osmanı dinliyor on sekiz yaşı
kaması çıkarılmış baş taretin karanlığında
Berlin sokaklarında Spartaküslerle yan yana dövüşmüş
Osman

o mu söyledi bana adınızı
adınızı ilkönce Süleymandan mı duydum
yirmi birde Anadolu'da bir köy odasında
yirmi birde Anadolu'da bir köy odasında kurumuş kanla
karışık toprak kokuyordu
yaralılar sırtüstü yatıyor
gözleri alabildiğine açık
inlemiyorlar

sizin yolladığınız silâhlarla dövüştü Türk milleti emper-
yalizme karşı yoldaşım
adınızı bir köy odasında çıra ışığında Süleymandan mı
duydum

öğretmendi
adınızı belki ne Osmandan duydum ne Süleymandan
belki de adınız en sevdiğim insanın adı oluverdi onu
ilkönce nerde ne zaman kimden duyduğumu kendim de
farketmeden
memleketim esirdi

insanlarım yoksuldu alabildiğine ve zulüm altında inliyordu inim inim
adınızı duymamazlık edemezdim
sevdim seviyorum saydım sayıyorum sizi adınızı ilk duyduğum günden beri yoldaşım
o gün bugündür şaşıp kalıyorum karşınızda
deniz kıyısında doğup büyüse de ve haşır neşir olsa da
insan bütün ömrünce balıkları güneşleri tanyerleriyle onun

yine de karşısında sevinçle
şaşıp kalıyor

Sevdik seviyoruz saydık sayıyoruz sizi yoldaşım

ama korkmadık sizden

kimi kere kaderleri ağzınızdan çıkacak tek söze bağlı olanlar bile sevdiler saydılar sizi ama sizden korkmadılar ve biliyoruz

biliyoruz kahır kahır kahırlanarak biliyoruz

bin kat daha telâşsız bin kat daha ağrısız geçilirdi

dönemeçler

siz öyle vakitsiz siz öyle genç elli dört yaşında ölmeseydiniz

yoldaşım

ne güzel şey size yoldaşım diyebilmek

17 Nisan 1962 Moskova

SEVERMİŞİM MEĞER

yıl 62 Mart 28

Prag-Berlin tireninde pencerenin yanındayım
akşam oluyor

dumanlı ıslak ovaya akşamın yorgun bir kuş gibi inişini
severmişim meğer

akşamın inişini yorgun kuşun inişine benzetmeyi
sevmedim

toprağı severmişim meğer

toprağı sevdim diyebilir mi onu bir kez olsun sürmeyen
ben sürmedim

Pılatonik biricik sevdam da buymuş meğer

meğer ırmağı severmişim

ister böyle kımıldamadan aksın kıvrıla kıvrıla tepelerin
cteğinde

doruklarına şatolar kondurulmuş Avrupa tepelerinin

ister uzasın göz alabildiğine dümdüz

bilirim aynı ırmakta yıkanılmaz bir kere bile

bilirim ırmak yeni ışıklar getirecek sen görmiyeceksin

bilirim ömrümüz beygirinkinden azıcık uzun karganın-
kinden alabildiğine kısa

bilirim benden önce duyulmuş bu keder

benden sonra da duyulacak

bilirim benden önce söylenmiş bunların hepsi bin kere

benden sonra da söylenecek

gökyüzünü severmişim meğer

kapalı olsun açık olsun

Borodino savaş alanında Andıreyin sırtüstü seyrettiği
gökkubbe
hapiste türkçeye çevirdim iki cildini Savaşla Barışın
kulağına sesler geliyor
gökkubbeden değil meydan yerinden
gardianlar birini dövüyor yine
ağaçları severmişim meğer
cırılçıplak kayınlar Moskova dolaylarında Peredelkinoda
kışın çıkarlar karşıma alçakgönüllü kibar
kayınlar Rus sayılıyor kavakları Türk saydığımız gibi
İzmirin kavakları
dökülür yaprakları
bize de Çakıcı derler
yâr fidan boylum
yakarız konakları
İlgaz ormanlarında yıl 920 bir keten mendil astım bir
çam dalma ucu işlemeli
yolları severmişim meğer
asfaltını da
Vera direksiyonda Moskovadan Kırıma gidiyoruz
Koktebele
asıl adı Göktepe ili
bir kapalı kutuda ikimiz
dünya akıyor iki yandan dışarı dilsiz uzak
hiç kimseyle hiç bir zaman böyle yakın olmadım
eşkiyalar çıktı karşıma Boludan inerken Geredeye kır-
mızı yolda ve yaşım on sekiz
yaylıda canımdan gayri alacakları eşyam da yok
ve on sekizimizde en değersiz eşyamız canımızdır
bunu bir kere daha yazdımdı
çamurlu karanlık sokakta bata çıka Karagöze gidiyorum
ramazan gecesi

önde körüklü kâat fener
belki böyle bir şey olmadı
belki bir yerlerde okudum sekiz yaşında bir oğlanın Ka-
ragöze gidişini
ramazan gecesi İstanbulda dedesinin elinden tutup
dedesi fesli ve entarisinin üstüne samur yakalı
kürkünü giymiş
ve harem ağasının elinde fener
ve benim içim içime sığmıyor sevinçten
çiçekler geldi aklıma her nedense
gelincikler kaktüsler fulyalar
İstanbulda Kadıköyünde Fulya tarlasında öptüm
Marikayı

ağzı acı badem kokuyor
yaşım on yedi
kolan vurdu yüreğim salıncak bulutlara girdi çıktı
çiçekleri severmişim meğer
üç kırmızı karanfil yolladı bana hapishaneye yoldaşlar
yıldızları hatırladım
severmişim meğer
ister aşağıdan yukarıya seyredip onları şaşıp kalayım
ister uçayım yanıbaşlarında

kosmos adamlarına sorularım var
çok daha iri iri mi gördüler yıldızları
kara kadifede koskocaman cevahirler miydiler
turuncuda kayısılar mı
kibirleniyor mu insan yıldızlara biraz daha yaklaşıncı
renkli fotoğraflarını gördüm kosmosun Oğonyok
dergisinde
kızmayın ama dostlar non figüratif mi desek soyut mu
desek işte o soydan yağlı boyalara benziyordu kimisi yani

dehşetli figüratif ve somut
insanın yüreği ağzına geliyor karşılarında
sınırsızlığı onlar hasretimizin aklımızın ellerimizin
onlara bakıp düşünebildim ölümü bile şu kadarcık keder
duymadan

kosmosu severmişim meğer

gözümün önüne kar yağışı geliyor
ağır ağır dilsiz kuşbakışı da buram buram tipisi de
meğer kar yağışını severmişim

güneşi severmişim meğer
şimdi şu vişne reçeline bulanmış batarken bile
güneş İstanbulda da kimi kere renkli kartpostallardaki
gibi batar

ama onun resmini sen öyle yapmıyacaksın
meğer denizi severmişim
hem de nasıl

ama Ayvazofskinin denizleri bir yana

bulutları severmişim meğer
ister altlarında olayım ister üstlerinde
ister devlere benzesinler ister ak tüylü hayvanlara

ayışığı geliyor aklıma en aygın baygını en yalaucısı en
küçük

burjuvası

severmişim

yağmuru severmişim meğer

ağ gibi de ince üstüme ve damlayıp dağılsa da camlarım-
da yüreğim beni olduğum yerde bırakır ağlara dolanık
ya da bir damlanın içinde ve çıkar yolculuğa hartada çi-
zilmemiş bir memlekete gider yağmuru severmişim meğer

ama neden birdenbire keşfettim bu sevdaları Prag-Ber-
lin tireninde yanında pencerenin
altıncı cıgaramı yaktığımdan mı
bir teki ölümdür benim için
Moskovada kalan birilerini düşündüğümünden mi
geberesiye
saçları saman sarısı kirpikleri mavi

zifiri karanlıkta gidiyor tiren
zifiri karanlığı severmişim meğer
kıvılcımlar uçuşuyor lokomotiften
kıvılcımları severmişim meğer
meğer ne çok şeyi severmişim de altmışımda farkına var-
dım bunun Prag-Berlin tireninde yanında pencerenin yer-
yüzünü dönülmez bir yolculuğa çıkmışım gibi seyrederek

19 Nisan 1962 Moskova

İri iri damlalarıyla yağmur üzüm salkımıydı doğum
gününde senin
şaşkın ve sıırıslıklam durdum önünde senin
altın kubbeli bir ağaçtın
denizin ortasında
ilk erginlik düşümden geliyorum sana
bu şehrin bana verdiği en tatlı yemiş en akıllı söz
en insan sokaksın günlük güneşlik rüzgârım benim
saçları saman sarısı kirpikleri mavi karım benim

Mayıs 1962 Moskova

VERANIN RESMİ

Kimseler yapamaz senin resmini
Kıydan açılanın tanyerinden esenin
Aramasınlar seni renklerin atlıkarıncasında
Dayanmış tahta parmaklığa bir bağ taraçasında iklimler

Bizden en uzak gezegenin kederi
Aramasınlar seni uyaklarında ışıkla gölgenin
Sen oyunun dışındasm oylumların da yüzeylerin de
Bir yerlerde bir sevinç günün birinde fışkırır

Kimseler yapamaz senin resmini
Kıydan açılanın tanyerinden esenin
Sen kendi resmini kendin de yapamazsın
Gümüş kanatlı bir balık sıcıyor enginde

Aynaların içine girip ötelere gitme boşu boşuna
Yitirilmiş erkekler gelir kadınlar koğuşuna geceleri
Sen kendi resmini kendin de yapamazsın
Bir açılıp bir kapanır kapılar yüreğinde

Senin resmini ben yapacağım

4 Mayıs 1962

YAĞMURUN ALTINDA

Yağmurun altında yürüyordu bahar incecik yeşil ayakla-
rıyla Moskova asfaltında

lastiğe motora kumaşa taşa sıkıştı
kardiogramım çok bozuk çıktı bu sabah
beklenen gelecektir günün en beklenmedik saatında
bir başına verecek ve alıp getiremeyecektir
gidenleri

çalınıyordu Çaykovskinin birinci konseri yağmurun
altında

bensiz çıkacaksın merdivenleri
bir karanfil duruyor balkonlu evin son katında
yağmurun altında yürüyordu bahar incecik yeşil ayakla-
rıyla Moskova asfaltında
karşımda oturursun görmezsin beni ve uzaklarda tüten
bir kedere gülümsersin
baharlar alır seni benden götürür bir yerlere
bir keresinde belki geri dönmeyeceksin kaybolacaksın
yağmurun altında.

6 Mayıs 1962 Moskova

Kırmızı sarı yeşil balonlarda çocuk ılıklarıyla güneş
gökyüzü mavi ışıklarıyla
kim derdi ki hikâyem böyle biter
yağmurlar mevsimine girdim kederli şiirler mevsimine
bir şeyler bekliyorsun benden değil
sözler duruyor aramızda birbirimize ulaşamadan
çocuk ılıklarıyla güneş kırmızı sarı yeşil balonlarda
yorgun ve umutsuz bakıyoruz sözlerimize

11 Mayıs 1962 Moskova

TARUSA YOLU

K. V. Paustovski'ye

Beni alıp benden ötelere götürür daha ötelere
Mayıs ayında Tarusa yolu

kayınların ardındadır arayıp bulduklarım da bulamadıklarım da

Marina Svetayeva bakar bana Oka ırmağına inen tepelerden

bulutlar yüzer suda dallara takılarak

ne etsem de bulutlarla akıp gitmese mutluluğum

Paustovskinin evini gördüm iyi adamın evini
iyi adamların evleri Mayıs aylarını hatırlatır bana bütün
Mayıs aylarını İstanbulunkileri de

İstanbulun Mayıs ayından mı geldi Paustovskinin
Türk ninesi Erzurumkinden mi

evde yoktu yatıyor şehirde yüreğinde sancılarla
üstat

neden sancılar eksik olmaz iyi insanların yüreğinden

sevdiğimiz kadınlara benziyor Mayıs ayında Tarusa yolu

asfalta döneceğiz kalacak çimende ayak izlerimiz
Tarusa yolu Paustovskinin elyazısıdır

bilmem kismet olur mu geçmek Tarusa yolunda
Mayıs aylarından birinde bir daha

ve bu eski Rus toprağında güneş Viatski oyuncu-
cağı bir tavus kuşu

12 Mayıs 1962 Tarusa yolu

İ S P A N Y A

kimimiz altmışındadır kimimiz gitti daha ötelere ki-
mimiz bir avuç kemiktir çoktan

İspanya gençliğimiz

İspanya bir kanlı güldür göğsümüzde açılmış

İspanya arkadaşlığımız aydınlığında altililmez

umudun

ve koca zeytin ağaçları yırtık pırtık ve toprak sarı
ve toprak kırmızı ve delik deşik

kimimiz altmışındadır kimimiz gitti daha ötelere ki-
mimiz bir avuç kemiktir çoktan

39 da düştü Madrid

acı tatlı neler gelip geçti o gün bu gündür başından
insanoğlunun

İspanya 39 da düştü

öfkeli sıcak sesi geliyor Asturya madenlerinden 62'de

Bilbaoda aydınlığı altililmeyen umudumuzun

İspanya gençliğimizdi İspanya gençliğimizdir

İspanya alın yazımızdadır hepimizin

20 Mayıs 1962 Moskova

Dünyayı verelim çocuklara hiç değilse bir günlüğüne
allı pullu bir balon gibi verelim oynasınlar
oynasınlar türküler söyliyerek yıldızların arasında
dünyayı çocuklara verelim
kocaman bir elma gibi verelim sıcacık bir ekmek somunu
gibi
hiç değilse bir günlüğüne doysunlar
dünyayı çocuklara verelim
bir günlük te olsa öğrensin dünya arkadaşlığı
çocuklar dünyayı alacak elimizden
ölümsüz ağaçlar dikecekler

21 Mayıs 1962 Moskova

ŞEHİR SOKAKLARINDA KÖYLÜ ASKERLER

Köylü askerler şehir sokaklarında el ele tutuşup
dolaşır
fotoğraf çektirirler gözlerini alabildiğine açıp
köylü askerler kederli balıklar gibidir parklarda
açık denizlerden akvaryoma düşmüş balıklar
gibidirler

köylü askerler şehirlerde bir türlü alışamazlar bir
şeylere unutamazlar bir şeyleri
en yakın insanları al yanaklı önlüklü kızlardır
köylü askerler bakarlar manikenlere konuşmak is-
termiş gibi onlarla

köylü askerler bir başlarına kavaklardır asfaltın üs-
tünde arasında taş demir kalabalığının

köylü askerler dolaşır şehir sokaklarında el ele tu-
tuşup

güzel günler gelecek köylü askerler kaybolacak şehir
sokaklarında

22 Mayıs 1962 Moskova

T R A F İ K M E M U R L A R I

Trafik memurları dikilmiş durur
el kol kımıldar kaşlar çatık
sopalarının ucunda hürriyetimiz
trafik memurları dikilip duracak
sokaktakiler birbirlerini sevmeyi öğreninceye kadar

23 Mayıs 1962 Moskova

E V L E R

Evler tek katlı da olabilir yüz katlı da
yeter ki sokaklarımızı ezmesinler yeter ki tertemiz
çevik güler yüzlü görsünler hizmetimizi
çıplak duvarlara diyeceğim yok taze ve canlıysalar
dar pencereler giyotini hatırlatır bana
pencere dost sözü gibi rahat ve geniş olacak
ağaçsız asfaltı sevmem
neonlara diyeceğim yok akıllı ve sevinçliyseler yukar-
da ve hatırlatıyorlarsa bana hasretlerimi belli belirsiz
parklarda göller göllerde ak kara kuğular olabilir
hatta arasına bando müzika da ama en önemlisi parklar-
da öpüşülebilmeli
aptal ölü ellerini operette arya söylemiş gibi açmış
manikenleri sevmiyorum
taştan ve tunçtan insanları sevmiyorum tabanların-
dan inip aramızda dolaşmıyorlarsa
bankaları ve hükûmet konaklarıyla övünen şehirleri
sevmem
sevdiğim şehirler sağlıkevleriyle övünenlerdir çocuk
bahçeleriyle övünenler

24 Mayıs 1962 Moskova

Sibirya ırmaklarında buzlar çözüldü çoktan
Baküde denize giriliyor
çaktı Moskovada şimşekler
ılık yağmurlar yağdı asfalta
dünyam güneşli dünyam yeşil
kamyonlar daha hızlı gidiyor yapı yerlerine
uykular tutmaz oldu beni
birbirinden güzel şeyler düşünüyorum sabahlara kadar

Ölüm düşüncesinden soyundum
giyindim Haziran yapraklarını bulvarların
Mayısınkiler ne de olsa fazlaca gençti benim için
bütün bir yaz bekliyor beni bir şehir yazı kızgın taşları
asfaltıyla
buzlu gazozu dondurması terli sinema salonları iri sesli
taşra aktörleriyle
ortalıktan yok oluveren taksileriyle büyük futbol
günlerinin
ve Ermitaj bahçesinde ampulların ışığında kâatlaşan
ağaçları
ve belki Meksika türküleri belki de Gana tam-tamlarıyla
ve balkonda okuyacak olduğum şiirlerle
ve birazcık kesilip kısılacak saçlarınla senin
bir şehir yazı bekliyor beni
giyindim Haziran yapraklarını bulvarların
ölüm düşüncesinden soyundum

24 Mayıs 1962

A R A D I K L A R I N

aradıkların odanda değil dışardadır
kamyonlar taşıyor aradıklarını
vinçler kaldırıyor beton bloklarıyla
aradıkların ağaçlarındadır Leningrad caddesinin
ve metroların eskalatörlerinde
aradıkların istasyonlardadır ayrılıklarla
kavuşmalarda
ve erzak çantasında uzunboylu
kırmızı başörtülü kadının
Rubliyofun firesklerindedir aradıkların
tunçtan iki kişiye sorabilirsin aradıklarını
biri Rusya sinemasının önündedir öbü-
rü Moskova sinemasının
Siverdlof alanında gür sakalı taştan biri durur
senin aradıklarını en iyi o bilir
aradıkların Devrim alanında kırmızı tuğla yapıdadır
aradıkların sokaklardakilerdedir
aradıkların sende

25 Mayıs 1962 Moskova

çınar olsam dinlensem gölgesinde
kitap olsam okusam uykusuz gecelerimde içim
sıkılmadan
kalem olmak istemem kendi elimde bile
kapı olsam iyilere açsam kötülere kapasam
pencere olsam perdesiz ve iki kanadı açık bir pencere
ve şehri soksam odama
söz olsam çağırısam haklıya doğruya güzele
söz olsam söylesem sevdamı yumuşacık

27 Mayıs 1962 Moskova

Yorulduñ ağırlıgımı taşımaktan
ellerimden yorulduñ
gözlerimden gölgeñden
sözlerim yangınlardı
kuyulardı sözlerim
bir gün gelecek ansızın gelecek bir gün
ayak izlerimin ağırlıgını duyacaksın içinde
uzaklaşan ayak izlerimin
ve hepsinden dayanılmazı bu ağırlık olacak.

31 Mayıs 1962 Moskova

bütün kapılar kapalı inik bütün perdeler
nerdeler nerdeler nerdeler
gidilmeyen gelinmeyen bir yerdeler
dilsizler fısıldıyor sağırlara uzaktan çok uzaktan
bakışın gözleri yok koşusun ayakları
yoruldum yakalanmazı kovalamaktan
bir cigara içeyim

31 Mayıs 1962

Fasulya gibi yaşıyorum son zamanlarda
kuru fasulya gibi
kuru fasulyanın pilâkisi yapılır
benden o da yapılmaz

31 Mayıs 1962

NEYİ BİLDİRİR SAYILAR

sayılar bebelerin kundakları
sayılar tabutları şehirlerin
öldürülmüş
öldürülebilecek olan

sayılar yaklaşan bir şeyleri bildirir
sayılar bildirir uzaklaşan bir şeyleri
nedir yaklaşan bize
bizden uzaklaşan nedir

dünya savaşı: I
dünya savaşı: II
14'ten 18'e 39'dan 45'e 10 yıl 54 milyon ölü
49 milyon sakat
ölülerle sakatların memleketi
103 milyon nüfuslu bir memleket
ve ayrıca öksüzleri delileri yanık taşlarıyla

ve gidenlerden biri evimizdendi
gitti dönmedi bir daha
19'unda mıydı 40'ında mı aklımda kalmamış
döndü iki gözü kör
gök gözlü müydü kara gözlü mü aklımda kalmamış
döndü dizkapağından kesik sol bacağı
döndü ve kapısını bulamadı evinin
14'ten 18'e 39'dan 45'e 10 yıl 54 milyon ölü
49 milyon sakat

yeryüzünde yuvarlak hesap ve şimdilik 2,5 milyarız
% 80'imiz aç

dişlerimiz dökülüyor
dişetlerimiz yara içinde
ölü derilerimiz çatlak
hele çocuklarımız
sallanan koca kafaları
kırış kırış yüzlerinde kederli iri gözleriyle
ve eğri büğrü incecik bacakları üstünde karınları davul
gibi
yeryüzünde yuvarlak hesap ve şimdilik 2,5 milyarız
% 80'imiz aç
yıl 962

62 yılında 2 avcı uçağını sofraya koysak
çevirsek ete ekmeğe şaraba salataya
40 milyon adam doyasıya yer içer
40 milyon kediye de artar ekmekten etten
kediler salata yemez şarap içmez
kedileri ben kattım ziyafete

balistik füzeleri filimlerde seyrettim
2 balistik füze yakıp kül eder 150 kitaplığı daha
kurulmadan onlar
belki benim kitabım da vardır içinde
62 yılında bombardıman uçaklarını gördünüz mü
son modellerini
2 bombardıman uçağı 4 sağlık evini yükler yanına
bombalarının
temeli daha atılmamış 4 sağlık evini koskoca pırıl pırıl
ve yatakları röntgenleri umutlarıyla
62'de atomlu atomsuz silahlanma yarışı 12 milyar dolar
yıl
10 yılda 120 bin milyar

yıldızların sayısına yakın mı bilmem
120 bin milyar
yahut 150 milyon yapılmamış ev
yapılabilecek ama yapılmamış ev
150 milyon ev hayaleti
5 odalı akarsulu elektrikli banyolu
kapıları merdivenleri pencereleri 150 milyon evin
güneş doğarken camları
gölgeleri akşamüstü
balkonları ayışığında

ayının ini var
sümüklü böceğin kabuğu
bizimse bu işte halimiz ortada
bir adam tanırım
iki elli iki ayaklı
kaytan kara bıyıklı
otuzuna bastı bu yıl
iki oğlundan biri yedisinde öbürü altı aylık
anası karısı kaynatası
ve bir fotoğraf askerlikte çekilmiş ya kendinin ya
rahmetli babasının
ya kaynatasının
ve bir leğen
ve bir göz oda

150 milyon ev
bu evlerden bir teki
odaları kapıları akarsuyu ve yemek masası bu evin
62'de atomlu atomsuz silahlanma yarışı 120 milyar dolar
yılda
10 yılda 120 bin milyar dolar

yahut 150 milyon yapılmamış ev
yapılabilecek ama yapılmamış
tanıdığım adamınki de içinde
balkonunda ayışığı
62'de atomlu atomsuz silahlanma yarışı 120 milyar dolar
yıl

yahut yuvarlak hesap 1 milyar ölü adayı
ve ölüme hazır en azdan yarısı bütün toprakların
yarısı bütün ağaçların balıkların bütün yağmurların
ve ana rahmine düşenlerin en azdan yarısı ölüme hazır
tepeden tırnağa silahsızlansak
63'de mi olur 65'te mi artık
atomlu atomsuz silahsızlansak bütün iklimlerde
ve insanca işlesek yeryüzü nimetlerini
çoğaltsak onları 1/4
kazırdık açlığın kökünü üç ayda
dişlerimiz dökülmez olur
kanamaz dişetlerimiz
hele çocuklarımız
keder silinir gözlerinden
eğri büğrü bacakları doğrulur
iner şiş karınları
neyi bildirir sayılar
neyi bildirmeli
yaklaşan nedir bize
uzaklaşan nedir bizden.

17 Haziran 1962 Moskova

V A T A N H A İ N İ

«Nâzım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hâlâ.
Amerikan emperyalizminin yarı sömürgesiyiz» dedi
Hikmet.

«Nâzım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hâlâ»
Bir Ankara gazetesinde çıktı bunlar, üç sütun üstü-
ne, kapkara
haykıran puntolarla,
bir Ankara gazetesinde, fotoğrafı yanında Amiral Vil-
yamsonun.

66 santimetre karede gülüyor, ağzı kulaklarında,
Amerikan amirali
Amerika bütçemize 120 milyon lira hibe etti, 120 mil-
yon lira

«Amerikan emperyalizminin yarı sömürgesiyiz, dedi
Hikmet.

Nâzım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hâlâ»

Evet, vatan hainiyim, siz vatanperversiniz, siz yurt-
seversiniz ben yurt hainiyim, ben vatan hainiyim

Vatan çiftliklerinizse,
kasalarınızın ve çek defterlerinizin içindekilerse va-
tan,

vatan, şose boylarında gebermekse açlıktan,
vatan, soğukta it gibi titremek ve sıtmadan kıvran-
maksayazın,

fabrikalarınızda al kanımızı içmekse vatan,

vatan tırnaklarıysa ağalarınızın,

vatan, mızraklı il mühalse, vatan, polis copuysa,

ödeneklerinizse, maaşlarınızsa vatan,

vatan, Amerikan üsleri, Amerikan bombası, Ameri-
kan donanması topuysa,
vatan, kurtulmamaksa kokmuş karanlığınızdan,
ben vatan hainiyim.

Yazın üç sütun üstüne kapkara haykıran puntolarla:
Nâzım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hâlâ.

28.7.1962

AÇLIK ORDUSU YÜRÜYOR

Açlık ordusu yürüyor
yürüyor ekmeğe doymak için
ete doymak için
kitaba doymak için
hürriyete doymak için.

Yürüyor köprüler geçerek kıldan ince kılıçtan keskin
yürüyor demir kapıları yırtıp kale duvarlarını yıkarak
yürüyor ayakları kan içinde.

Açlık ordusu yürüyor
adımları gök gürültüsü
türkülerini ateşten
bayrağında umut
umutların umudu bayrağında

Açlık ordusu yürüyor
şehirleri omuzlarında taşıyıp
daracık sokakları karanlık evleriyle şehirleri
fabrika bacalarını
paydostan sonraların tükenmez yorgunluğunu taşıyarak.

Açlık ordusu yürüyor
ayı ini köyleri ardınca çekip götürüp
ve topraksızlıktan ölenleri bu koskoca toprakta.

Açlık ordusu yürüyor
yürüyor ekmeksizleri ekmeğe doyurmak için
hürriyetsizleri hürriyete doyurmak için açlık ordusu
yürüyor ayakları kan içinde.

9 Ağustos 1962

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFINA SELAM

Türkiye işçi sınıfına selâm!

Selâm yaratana!

Tohumların tohumuna, serpilip gelişene selâm!

Bütün yemişler dallarınızdadır.

Beklenen günler, güzel günlerimiz ellerinizdedir,

haklı günler, büyük günler,

gündüzlerinde sömürülmiyen, gecelerinde aç yatılmıyan,
ekmek, gül ve hürriyet günleri.

Türkiye işçi sınıfına selâm!

Meydanlarda hasretimizi haykıranlara.

toprağa, kitaba, işe hasretimizi,

hasretimizi, ayyıldızı esir bayrağımıza.

Düşmanı yenecek işçi sınıfımıza selâm!

Paranın padişahlığını,

karanlığını yobazın

ve yabancının roketini yenecek işçi sınıfına selâm!

Türkiye işçi sınıfına selâm!

Selâm yaratana.

12 Ağustos 1962

G A Y Y A K U Y U S U

Seydi Fakıllı köyünde kadınlar ard arda dizilmiş su
çekerek

ard arda bağlanmışlar bir tek ipe
su çekerler gayya kuyusundan,
su çeker taş devri kadınları
otuz metre altından yerin.

Güneş yağar
toprak ölü
su uyur otuz metre derinde karanlık ve çamurlu.

Kadınlar ard arda bağlanmış bir tek ipe su çekerler.
Yorgunluk filan değil

dışında yorgunluğun bu,
kederin de, umutsuzluğun da, açlığın da,
bilirim, bu kahrolası şeyin böylesini duymadılar
insanlar insan
öküzler öküz
âletler âlet oğalıberi.

Kımıl böcekleri tahılı yedi
kahvenin önünde banka memurları
toprak ölü
su uyur otuz metre derinde karanlık ve çamurlu
yıllık taksit 15 lira verilemedi.

Seydi Fakıllı köyünde kadınlar su çeker gayya
kuyusundan
Uyan Anadolum uyan ölüm uykusundan.

30 Ağustos 1962

NERDEN GELİP NEREYE GİDİYORUZ?

B a ş l a n g ı ç

Nerden gelip nereye gidiyoruz?

Belimizi doğrultup kalktığımızdan beri iki ayak üstüne,
kolumuzu bir sopa boyu uzattığımızdan beri,

taşı yonttuğumuzdan beri yıkan da yaratan da biziz
yıkan da yaratan da biziz bu güzelim, bu yaşanası
dünyada.

Nerden gelip nereye gidiyoruz?

Arkamızda kalan yollarda ayak izlerimiz kanlı,
arkamızda kalan yollarda ulu uyumları ellerimizin,
aklınızın,

yüreğimizin,

toprakta, taşta, tunçta, tuvalde, çelikte ve plastikte.

Nerden gelip nereye gidiyoruz?

Kanlı ayak izlerimiz midir önümüzdeki yollarda duran?
Bir cehennem çıkmazında mı sona erecek önümüzdeki
yollar?

Nerden gelip nereye gidiyoruz?

— I —

Çocukların avuçlarında günlerimiz sıra bekler,
günlerimiz tohumlardır avuçlarında çocukların,
çocukların avuçlarında yeşerecekler.

Çocuklar ölebilir yarın,
hem de ne sıtmadan ne kuşpalazından
düşerek te değil kuyulara filân;
çocuklar ölebilir yarın,
çocuklar sakallı askerler gibi ölebilir yarın,
çocuklar ölebilir yarın atom bulutlarının ışığında,
ne bir santim kemik, ne bir damla kan,
çocuklar ölebilir yarın atom bulutlarının ışığında
arkalarında bir avuç kül bile değil

arkalarında gölgelerinden başka bir şey bırakmadan
Negatif resimcikler boşluğun karanlığında.

Krematoryom, krematoryom, krematoryom.

Bir deniz görüyorum

ölü balıklarla örtülü bir deniz.

Negatif resimcikler boşluğun karanlığında;

yaşanmamış günlerimiz

çocukların avuçlarıyla birlikte yok olan

Bir şehir vardı.
Yeller eser yerinde.
Beş şehir vardı.
Yeller eser yerinde.
Yüz şehir vardı.
Yeller eser yerinde.
Şiirler yazılmıyacak yok olan şehirlere,
şair kalmıyacak ki.

Pencerende bir sokak bulvarlı.
Odan sıcak.
Ak yastıkta üzüm karası saçlar.
Adamlar paltolu, ağaçlar karlı.
Penceren kalmıyacak,
ne bulvarlı sokak,
ne ak yastıkta üzüm karası saçlar.
ne paltolu adamlar, ne karlı ağaçlar.
Ölümlere ağlanmıyacak,
ölümlere ağlıyacak gözler kalmıyacak ki.
Eller kalmıyacak.
Negatif resimcikler dalların altındaki
yok olmuş olan dalların altındaki.
Yok olmuş olan dalların üstünden
o bulutlardır geçen.

Güneye götürmeyin beni,
ölmek istemiyorum.
Ölmek istemiyorum,
kuzeye götürmeyin beni.

Doğuya götürmeyin beni,
ölmek istemiyorum.
Ölmek istemiyorum
batıya götürmeyin beni.
Beni burda bırakmayın,
götürün bir yerlere.
Ölmek istemiyorum,
ölmek istemiyorum.

O bulutlardır geçen
yok olmuş olan dalların üstünden.

Tahta, beton, teneke, toprak damlarımızla iki milyardan
artıgız

kadın, erkek, çoluk, çocuk.
Ekmek hepimize yetmiyor,
kitap ta yetmiyor,

ama keder

dilediğin kadar,

yorgunluk ta göz alabildiğine.

Hürriyet hepimize yetmiyor.

Hürriyet hepimize yetebilir

ve sevda kederi,

hastalık kederi,

ayrılık kederi,

kocalmak kederinden gayrısı aşmıyabilir eşğimizi.

Kitap hepimize yetebilir.

Ormanları ki kadar uzun olabilir ömrümüz.

yeter ki bırakmıyalım

yaşanmamış günlerimiz yok olmasın çocukların
avuçlarıyla birlikte.

Boşluğun karanlığına çıkmasın negatif resimcikler,
yeter ki ekmek ve hürriyet yolunda dövüşebilmek için
yaşıyabilelim.

Ç a ğ ı r ı

Tanrı ellerimizdir,
Tanrı yüreğimiz ,aklımız.
Her yerde var olan Tanrı,

toprakta, taşta, tunçta, tuvalde, çelikte ve plastikte
ve bestecisi sayılarda ve satırlarda ulu uyumların.

İnsanlar sizi çağırıyorum:
kitaplar, ağaçlar ve balıklar için,
buğday tanesi, pirinç tanesi ve güneşli sokaklar için,
üzüm karası saçlar, saman sarısı saçlar ve çocuklar için.

Çocukların avuçlarında günlerimiz sıra bekler,
günlerimiz tohumlardır avuçlarında çocukların,
çocukların avuçlarında yeşerecekler.

22.11.1962

Bir kız vardı Japonyada
ufacık, tefecik bir kız,
Bir bulut vardı dünyada
işi: öldürmekti yalnız.
Bu bulut bu kızcağızın
öldürdü nineciğini,
külünü göğe savurdu,
sonra, yine apansızın
gelip babasını vurdu,
sonra da kızın kendini.
Ve doymadı ve doymadı
yeni kurbanlar arıyor.
Atom ölümüdür adı,
karanlıkta bağılıyor.
Büyük bir birlik kuralım,
canavarı susturalım.
Savaş cengine gidelim,
canavarı yok edelim.

Çok mu geçti aradan az mı
bilmiyorum
yaptık mı bu yolculuğu
yaptık gibi mi geliyor bana
bilmiyorum
Eylüldü sabahtı aklımda kaldığına göre
aklımda kalan bir şey var mı
aklım mı uyduruyor bir şeyleri
bilmiyorum
Eylüldü sabahtı çıktık Moskova'dan..

1963

KOCALMAĞA ALIŞIYORUM

Kocalmağa alışıyorum dünyanın en zor zanaatına,
kapıları çalmağa son kere,
durup durmadan ayrılığa,
Saatlar, akarsınız, akarsınız, akarsınız...
Anlamağa çalışıyorum inanmayı yitirmenin pahasına.
Bir söz söyleyecektim sana söyleyemedim.
Dünyamda sabahleyin aç karma içilen cigaramın tadı,
ölüm kendinden önce bana yalnızlığını yolladı.
Kıskanıyorum öylelerini kocaldıklarının farkında bile
değiller,
öylesine başlarından aşkın işleri

12 Ocak, 1963

TANGANİKA RÖPORTAJI

10 Mektupta

Birinci Mektup

Uçuyorum karlı Ukrayna ovalarını.
Yıllardır bu ilk hava yolculuğum sensiz.
Elini aradım yerden kesilirken,
alışkanlık,
yere inerken de ariyacağım.
Dün gece bavulumu hazırlıyordun,
omuzların kederliydi,
belki değildiler de, bana öyle geldi, kederli olmalarını
istediğimden

Bu sabah kar aydınlığıyla uyandım.
Moskova uykudaydı, sen uykudaydın.
Saçların saman sarısı, kirpiklerin mavi,
ak boynun uzundu, yuvarlaktı
ve kırmızı, kalın dudaklarında keder,
belki değil de bana öyle geldi, kederli olmalarını istedi-
ğimden.

Ayaklarımın ucuna basıp yan odaya geçtim.
Fotoğrafın masamda bir yaz güneşine bakıyor, başını
kaldırmış, profilden.
Umrunda değil gidişim.
Soktum cebime.
İyiden iyiye ağardı ortalık.
Duvarda Dinonun yağlı boyası:
bir bulut parçacığı sonsuz bir gökyüzünde,
belki ne gökyüzü, ne bulut,

uçsuz bucaksız mavilikte ak bir kıvılcık,
iyimserliğin resmi, umudun.
Kapıcı kadınlar avluda kar küremeğe başladı gıcırtilarla.
Odaya girdin.
Yüzüme bakıyorsun şaşkın, kederli;
belki keder değil de uyku mahmurluğu bu.
«Beni geçirmeğe gelme» dedim,
oysaki beni geçirmeni istiyordum bilemediğin kadar.
Kilitledin bavulumu kendi elinle.
Ben açtım kapıyı merdiven sahanlığına çıktım.
Sen içerde kapıyla çerçeveli bir bahar manzarasıydın, bir
bahar manzarası öğle aydınlığında, yapraklarla sular som
parıltı, gölgesiz.
Kapadım kapıyı üstüne.
Senden konuştuk Ekberle Vunukovoya kadar,
daha doğrusu, ben söyledim, o dinledi.
Karadenizi geçiyorum sekiz bin metre yukarıda.
Bilmem farkında mısın,
günü gününe bir yıl oluyor,
Varşova-Roma-Paris üstünden Kahireye uçtuktan sonra seninle.
Kahire yine o Kahire mi sensiz?
Sekiz bin metre yukarıda, Anadolunun üstündeyim.
Sekiz bin metre derinde, bulutların altında, toprağında
kara kış.
Köylerin çoktan kesiktir yolu.
Her biri karlı çöllerde bir başınadır.
Bulgur aşısı yağsız.
Tezek dumanında göz gözü görmez.
Bebeler ölür bitlenmeğe bile vakit bulmadan
ve ben uçarım sekiz bin metre yukarıda, bulutların
üstünde.
İşte böyle Tulyakova...

İkinci Mektup

Kahirede Özbekiye bahçesini hatırladın mı?

Oturduğumuz sırayı gidip buldum.

Topal ayağını onarmamışlar.

Geceydi hatırladın mı?

Karma karışık karşıımızda

yıldızlar, otomobil ışıkları, vitrinler
ve uzun entarili dilenci.

Kederli kadından konuştuktu hatırladın mı?

Kıraliçe Nifertitiye benziyordu yüzü.

Komünist kocası beş yıldır can çekişiyor

çölün orta yerinde, toplama kampında.

Kahirenin Özbekiye bahçesini hatırladın mı?

Oturduğumuz sırayı gidip buldum.

Topal bacağını onarmamışlar.

Gündüzün ağaçlar tozlu.

Uzun entarili dilenci kurumuş büsbütün

ve kederli kadının kocası artık ölmüştür.

Kahirenin Özbekiye bahesini hatırladın mı?

Üçüncü Mektup

Geceleyin geç vakit havalandık Kahireden.

Uzakta, ta uzakta, kanadın ucunda ayrılığın kırmızı ışığı
yanıyordu.

Yıldızları sınırsız tuttum avucumda, uyudum.

İndik Hortum alanına sabah aydınlığında,

bulutsuz, ak bir aydınlık,

bir porselen aydınlığı,

porselen bir fincan zar gibi ince.

Alanda dev bir «Komet» vardı

Sudan Hava Yollarının.

Bir de bir spor uçağı sarı, kırmızı, minicik.

Neyin nesi anlıyamadım.

Hortum hava istasyonu temiz.

Güneş serin serin yükseliyordu.

Oturdum karşısına paltomu omuzuma atıp.

Nerde olursam olayım,

hapiste bile,

günlerim kulağıma müjdeler fısıldıyarak başlar.

Sudanlılar güzel oluyor,

— Sudanlı bir şair kadın tanırım, dünya güzeli —,

işlenmişler abanoz ağacının en soylusuna

ak entarileri, ak örtüleri, ak sarıkları içinde.

Sudanlı subaylar dolaşıyor, İngilizce konuşuyorlar,

ve sarışın avcılar viski içiyordu.

Avcılar arslan avlamağa gelmişler

ve pamuk avlamağa.

Tüfekleri naylon kılıflı.

Bir mızrak boyu yükseldi güneş.
Paltomu attım, çıkardım ceketimi.
Volkan gürültüleriyle havalandı «Komet»,
uçup gitti Londraya.
Nerden bileceksin, kızım,
benim Osmanlar bu kırmızı toprakta esircilik etti.
Kölelerin boyu iki metre,
bir de fildişi, altın,
bir de vergi topladılar kadınların şalvarına kedileri
sokup.
Bu usul belki halâ yürürlüktedir Anadoluda,
Ama Anadolu köleleri kavruk kısacık.

Dördüncü Mektup

Dar es Selâma belki kuşlar gelir İstanbuldan,
Moskovadan
kuşlar nerelerden nerelere gitmez ki.
Ama bu toprağın dalma konan Moskovalı ilk uçak
bizimkisi,

ilk İstanbullu ben.
Duydum Afrikanın kokusunu,
büyük kara Afrikanın:
iri bitki, iri hayvan, iri güneş, iri yağmur, iri yıldız
kokuyor.

Girdik şehre palmiyelerle muzların arasından.
Gözalabildiğine yeşil, gözalabildiğine sıcak bir akvaryoma
girdik.

Dar es Selâm batısında Hint okyanusunun.
Daha Muhammetten önce kara kaşlı Arap korsanlarıyla
arap tüccarları çıktı bu kıyılara,
sonra başka korsanlarla başka tüccarlar
ve bunların kaşları samur.
ama iş kaşlarda değil.

Dar es Selâm başkenti Tanganikanın.

Tanganika

Tanganika, Tanganika.

Bir türkü böyle başlayabilir,

bir tam tam havası:

Tanganika, Tanganika,

kederlisi, sevinçlisi, akıllısı, delisi,

yeşili, kırmızısı, sarısı, kuzgunu, karası.

Tanganika, Tanganika...

Biliyorsun,
Tanganika güney doğusunda Afrikanın.
120'den çok kabilede 10 milyon kadar insan.
Müslüman, hıristiyan, putperest.

Biliyorsun,
belli başlı ürünü: kahve, davar ve sizâl.
Sizâlin yaprakları yalın, yeşil, kılınçlardır,
urgan, halat, çuval filan yapılır.

Biliyorsun,
bütün bunları yola çıkmadan önce bilmediğimi biliyorsun.
Biliyorsun hartada yaptığımız yolculuğu seninle.
Gemimiz üç direkliydi başı kemâni,
puruvara altın kız sureti sana benzer,
ve bayrağında şiirler sana yazdığım,
ve balıklar avladık gözleri zümrüt,
ve kuşlar kondu serenlere sırma kanatlı,
ve muz yağmuruna tuttu maymunlar bizi kıyılardan,
ve pupa yelken geçtik sıcak denizleri,
ve bir dolanıp bir kurtulduk ağından meridyenlerin
Dar es Selâmı bulana kadar.
Biliyorsun hartada yaptığımız yolculuğu seninle.

Tanganikalı Meçhul Askerle konuştum Dar es Selâmda
Tunçtan dökülmüş saldırıyordu ince, çıplak bacaklarının
üstünde elde silah.

Arkasında bulvar ve liman karşısında vitrinler,
sağında bir banka yapısı solunda bir kilise.

Kime saldırıyorsun? dedim

Alamana, dedi.

Alamanındık, dedi, birinci dünya savaşınadek.
İngiliz geldi, komutayı aldı, saldırdık Alamana.

Alaman gitti, İngiliz kaldı.
Kaldı İngiliz 18'den 62'ye.
62'de İngiliz dehdedik,
bağımsız Cumhuriyetiz, dedi,
dedi ve kesti.

Dar es Selâm bir şirin kasabadır.
Ana caddeleri temiz, onarılı.
Büyük rahat bir Hint mahallesi var.
Hintliler ticaretle meşgul kıyasıya.
Satacaklar satabilseler Okyanusun suyunu şişelere
doldurup.

Ve Hintli tüccara düşman Tanganikalı.
Şehirde bir İngiliz kulübü.
Yalnız beyazlar girermiş eskiden,
şimdi adı da değişmiş, girenleri de.
Cumhurbaşkanı sarayı.
İngiliz valisi otururmuş eskiden.
Bir kolej, 48 öğrencisi var. Tanganikalı hepsi.
Profesörler İngiliz.
Kiliseler, camiler, villalar, oteller, elçilikler.
Bir müslüman konağında kirada Sovyet elçiliği,
kapısında Arap alfabesiyle Bismillah yazılı.
Tramvay, otobüs filân yok,
ama otomobil her markadan,
hepsinin de direksiyonları sağda.
İngiliz sistemi.
Ve Tanganikalı şoför usta oluyor.
Bir de kabare var sabahlara kadar açık.
Tanganikalılar, halktan olanları, toprağın üstünde yatıp
kalkıyor balçık ve hasır örme kulübelerde.
Devlet dili İngilizceyle Suvahili.

Tanganikalı mühendis, bütün Tanganikada, 1 tane,
doktor: 3

Tanganikalı sarhoş görmedim,
sarhoşlar beyazdı.

Beyaz işsiz görmedim,
işsizler Tanganikalı.

Ve kaldırımlarda tahta arslan satanlar turistlere

Tanganikalı.

Tanganikalı subay gördüm, başkan gördüm, öğretmen
gördüm

Dalgın öğretmen gözleriyle başkan Nirere bakıyor bütün
duvarlardan

çerçevesinde ve camın altında oturup dayanmış ak başlı
bastonuna.

Polisler, gördüklerim, Tanganikalı,

Bankalarda Tanganikalı memur görmedim,
ya beyaz, ya Hintliyidiler.

Garsonlarla hamallar Tanganikalı.

Köylüler de, çobanlar da, ırgatlar da, kabile reisleri de.

Buralarda da fes giyenler çok, renk rengi, boy boyu,
püsküllüsü, püskülsüzü.

Biz Türkler fesi Yunandan almışız, giydirmişiz Araba,
Sudanlıya da belki,

onlar da kara Afrikaya,

ya onlar, ya İngiliz,

İngilizse giydiren

fesli bir gergedan görürsem şaşmam.

Beşinci Mektup

Dar es Selâmda «Halâs ordusu» kulübesinde uyumanın
yolu yok sıcaktan

Derime yapışıyor sıcak vıcık vıcık.

Kanadalı karı koca akşam dualarını çoktan çaldılar
magnitofonda.

Arslanlar böğürmüyor.

Arslanlar içerlerde

arslanlar, filler, gergedanlar,

zebra, zürafa, antilopların çeşidi.

Kaplan yok sanıyorum.

Moskovada zooloji parkında kaplan da vardır, beyaz ayı-
lar da, pingvinler de,

ve kaymaklı dondurma vardır.

Moskovada kar yağıyor lâpa lâpa.

Derime yapışıyor sıcak.

Cibinliğin altında cırılçıplağım.

Cibinliğin üstünde kertenkeleler.

Kertenkeleler minicik timsahlar gibi ve dillerini çıkarı-
yorlar ve belki bunlar kertenkele değil.

Bursa cezaevinde cibinlikler yaptıktı yatak

çarşaflarından

Sabahları kovaya doldurup dökerdik tahta kurularını.

Derime yapışıyor sıcak.

Nabızlarımda vuruyor sıcak

ve akıyor damarlarımda kanıma karışarak.

Moskovada kar yağıyordur,

yağmıyor mu yoksa?

Yatmadan önce baktın mı pencerede termometreye?

Sıfır altında on beş mi, on yedi mi?

Yatağın üstünde mavi ışık.

Neler düşünüyorsun?

Yoksa uyudun mu yine kor komaz yastığa başını?

Dar es Selâmda «Halas ordusu» kulübesinde uyumanın
yolu yok sıcaktan.

Altıncı Mektup

Hint okyanusunu seyrettim bu sabah.
Okyanuslar üstüne bir çift sözüm var sana:
Kıyısından seyredilen okyanus
farksızdır Marmara açıklarından.

Yani demek istediğim:

Okyanuslar büyük sevdalar gibidir Tulyakova
seyredilmeğe gelmez,
Okyanus yaşanılır.

Yedinci Mektup

Çarşı pazar dolaştım karıcığım,
not ettim fiatları.

Tanganika dehşetli ucuzluk.

Meselâ güneş,
hem de en olgunu, en kırmızısı,
yağmur meselâ,
hem de aylarca şakırdıyanı ardsız, arasız
yahut ta boy boyu, çeşit çeşidi sıtmaların,
yahut ta kopkoyu esmer eller,
turfandası da olgunu da,
hem de hepsinin tırnaklarıyla avuçları pembe,
hattâ muz,

beş kiloluk hevenkleri,

bir şişe Pepsi Kola'dan ucuz.

Sana bunları yazdım, iki gözüm, düşünüyorum,
Tanganikadan pahalı mı benim Anadolu?

Kimi yerlerinde yağmur çok daha pahalı,
kimi mevsimlerinde güneş,

ama sıtmaların fiatı,

yahut ta ellerin,

hele parmakları kınalı olanların,

hiç te burdan pahalı değil.

Muza gelince,

bizde yetişmez,

ama soğanla tuz,

beş kilosu değil, birer kilosu,

burdaki muz fiatına.

Sekizinci Mektup

Nasılsın Tulyakova, ne âlemlerdesin?

Saman sarısı saçlar nasılsınız?

Ne âlemlerdesiniz mavi kirpikler?

Mavi kirpikler yol verin,

gözlerinizin içini görmek istiyorum,

dolaşmak içinde gözlerinizin ve rastlamak kendime,

belki satırları arasında bir kitabın,

belki ikincisi Pesçannayada otobüs durağında,

rastlamak kendime içinde gözlerinizin

ve «Merhaba Nâzım» demek «Nicesin, mutlu musun?»

Moskova ırmağına selâm ederim,

Kızıl Meydana, fabrika bacalarına, tiyatroların tümüne

selâm ederim,

evimizin kapısına selâm ederim,

İstanbulun duvarda asılı resmine selâm

Beni sorarsanız, ben burda Kuzeydeyim iki gündür.

Aruşa'da, Moşi'de

karlı Klimancaro dağının dolaylarında.

Turistik bir dağ.

Otellerde konforu İsviçre turistlerinin.

Cagga kabilesi yaşıyor Moşi'de.

Otellerde, kahveliklerde ve sizâllıklarda çalışıyorlar.

Sizâllıklar İngilizlerin, Hintlilerin, Rumların.

Cagga halkı güler yüzlü, akıllı yumuşak.

Erkekleri gömlekli, şortlu, ama yalınayak çoğu

ve bisiklete meraklı.

Kadınları salınarak yürüyor alaca entarileri içinde

ve başlarında kendilerinden büyük yükler taşıyorlar

bütün Afrika kadınları gibi.

Genç kızlar gördüm.
Kara biberim, badem şekerim
ve naylon eteklikleri kabarık
ve okur yazarlık Anadoludan yüksek.

Ngorongoro kraterine gittim.
Volkanın ağzı çayırlar ve ağaçlarla kapanmış.
İki yüz kilometre kare dediler.
Turistik gergedanları gördüm,
turistik zürafaları, filleri.
Sürülerle gezip tozuyorlar.
Aralarından geçiyor jipimiz, burunlarının dibinden,
başlarını kaldırıp şöyle bir bakıyorlar,
tanıyorlar markasını otomobilin:

Lendrover

ve kederle çeviriyorlar başlarını öte yana,
bıkkınlık.

Bir antiloplar alışmamış Lendrovere,
sıçrıya sıçrıya kaçtılar.
Bir de bir akşam bir Amerikan turisti sızmış çayırılıkta,
arсланlar beklemiş başında sabaha kadar.
Bakmışlar ayılmıyor,
yemişler.

Mezarını gördüm.
Taşında yazılı hikâyesi.
Dolaylarda Masailer yaşıyor çırılçıplak,
bir avrat mahalleri örtülü.

İri yarı insanlar.
Kahve rengine düşkün.
Kahve rengine boyanıyorlar.
Kadınların kulak memeleri omuzlarına sarkıyor,
bir ağırlıkla filân uzatıyorlar.

Masailer göçebe.

Davarcı.

Sığırlarının etini yiyor sütünü ve kanını içiyorlar sıcak
sıcak.

Ve sürüye saldıran arslanı mızraklıyorlar kulaklarından
tutup.

Otelde bir kâat verdiler bize:

Kraterde en çok neyi beğendiniz?

Filleri mi?

Gergedanları mı?

Masaileri mi?

Antilopları mı?

Dokuzuncu Mektup

Hapisten çıktığım günleri hatırlıyorum,
hapisten çıkarıldığım değil, çıktığım,
içerde kendimin dışarda dostların ve zamanların zorla-
masıyla çıktığım günleri hapisten.

Sevinç.

Düğün, bayram.

Sevinç,

kibirli biraz

biraz şaşkın.

Sevinç,

dallarında hayallerin ve umutların parıltısı,
yemişleri değil, parıltısı.

Ve yüksek sesle anlatmak hapisaneyi herkese ve kendine.
Hapisane hâlâ düşlerine girer,

uyanırsın sıçrayarak.

Yakanı bırakmaz alışkanlıklarıyla yasakları hapisane
yıllarının.

Kapatmazsın mektuplarının zarflarını,

karavana vakitlerini beklersin,

ve akşamlar kararınca kapının dışardan kilitlenmesini,
yanmasını ampullerin kendiliğinden.

Sevinç,

Düğün, bayram.

Ama bayram günlerinin de sonu var bütün günler gibi.

Bakarsın, evinin damı akıyor,

pencereler, kapılar onarılmak ister,

su getirtmek, açtırmak gazı, elektriği,

yatak çarşafı almak, tabak, çanak, kitap.

Kolların hazır çalışmağa

onlar içerde de çalıştırıldılar,

ama bilgin uyutuldu.

Paran da yok.

Borca batmak ta tehlikeli.

Nerden, neresinden, nasıl kurmağa başlamalı evini hür-riyetinin?

Yani demek istediğim,

hapisten çıkanın haline benziyor hali Tanganikanın.

Onuncu Mektup

Kulağımı dayadım yere,
diledim Afrika toprağını,
homurtular geliyor Ugandadan, Mozambikten,
Güney Afrikada pembe tabanlı ayaklar öfkeyle
şakırdatıyor zincirini,
Angola ormanları yeşil arslanlar gibi böğürüyor al kan
içinde.
Son savaşlarını veriyor emperyalizm,
ama silâhlısı, zindanlısı, valilisi.
Başımı kaldırdım bakıyorum:
Afrika iki yol kavşağında duruyor,
yol var yine esirliğin inine gider döne dolaşa,
yol var gider büyük hürriyetine büyük kardeşliğin...
Yani demek istediğim.
Benim akıllı, güzel karıcığım,
bir daha oku dokuzuncu mektubumu.
Sen leb demeden leblebiyi anlarsın
ve bilemediğin kadar göresim geldi seni Moskovalım,
Tulyakovam.

Şubat 1963, Tanganika

ŞAŞIP KALMA ÜSTÜNE

Sevebilirim,
hem de nasıl,
dile benden ne dilersen,
canımı, gözlerimi.

Kızabilirim,
ağzım köpürmez,
ama devenin öfkesi haltetmiş benimkinin yanında,
devenin öfkesi, kincili değil.

Anlıyabilirim
çoğu kere burnumla,
yani en karanlığın, en uzaktakinin bile kokusunu alarak
ve dövüşebilirim,
doğru bulduğum, haklı bulduğum, güzel bulduğum her
şey için, herkes için,
yaşım başım buna engel değil,
ama gel gör ki çoktan unuttum şaşıp kalmayı.
Şaşkınlık, alabildiğine yuvarlak açık ve alabildiğine genç
gözleriyle bırakıp gitti beni
Yazık.

1963 Şubat, Tanganika.
Maranga oteli.

BERLİN MEKTUBU

1

Berlin günlük güneşlik.

8 Mart 1963

Bayramın kutlu olsun kadını.

Unuttum telefonda söylemeyi bu sabah,
sesini duydum mu dünyayı unutuyorum.

Nice nice bayramlara güzelim.

8 Mart 1963, Berlin

BERLİN MEKTUBU

2

Dört gün sonra Moskovadayım.
Bu ayrılık ta, hele şükür, bitiyor, dönüyorum.
Bu ayrılık ta yağmurlu bir yol gibi arkada kalacak.
Yeni ayrılıklar gelecek,
yeni kuyulara ineceğim,
bir yerlere gidip döneceğim.
Koşacağım soluk soluğa yeni dönüşlere.
Sonra ne Berlin, ne Tanganika,
hiçbir yere değil, gideceğim hiçbir yere.
Ne vapur, ne tiren, ne uçakla dönmek elimde olmayacak.
Benden mektup ta, telgraf ta gelmiyecek.
Sana telefon da edemiyeceğim
Sesime yumuşacık gülmiyeceksin.
Benden haber de almıyacaksın,
kalacaksın bir başına.

Dört gün sonra Moskovadayım.
Berlin günlük, güneşlik,
Moskovada bahar,
sen söyledin telefonda.
Bu ayrılık ta, hele şükür, bitiyor, dönüyorum.
Ama içimde büyük ayrılığımızın gecesi,
içimde acısı bensizliğinin,
içimde yalnızlığın.
Yalnızlık: anıların doyurmayan ekmeği,
anıların çağrısı uzaklara: yalnızlık,
belki üç ay, belki üç yıl,
yalnızlık gölgen olacak.

Dört gün sonra Moskovadayım.
Moskovada bahar,
sen söyledin telefonda.

8 Nisan 1963, Berlin

BERLİN MEKTUBU

3

Beş saat sonra yanındayım.
Berlinde otel odamda güneş,
ıslak kuş sesleri
— yağmur yağdı sabahleyin —
bir de tramvaylar,
bir de zaman.

Bir türlü akıyor zaman
kaskatı, donmuş,
alıp askıya asabilir
bıçakla kesebilirsin.
Hapiste gibiyim.
Hapiste en insafsız gardiyan —
zaman.

İki saat sonra uçak alanındayım.
Beş saat sonra maviliğinde senin.
Beş saat sonra hürriyet.
Bütün dönüşlerin otel odalarına
heykelini dikmeli uçağı icâdedenin.

12 Nisan 1963, Berlin

ÖZLEM

Yıllardır görüşmedik Macar toprağı, kardeş toprağıım.
Düşlerime girer oldun ister inan, ister inanma.
Kayısı rakın gibi vuruyor başıma kokusu Tuna ırmağının,
salamilerinin ve kırmızı biberlerinin.

Sigetvar kalesi geliyor önüne gözümün
senin katı, erkek, Asyalı dilini radyolarında işittiğimde
benim Osmanlıların başına kartal gibi inen Sigetvar
kalesi

ve bu dili ipekleştiren
ve yalın kılıçlaştıran Petöfi.
Bilemezsin nasıl burnumda tütüyor
masmavi gökyüzünün payandası fabrika

bacaların
ve Matyo bebeklerinin şalları gibi işlemeli ovalarında
tıraktörler

ve düşün sofrası gibi açılışın iyi insanlara.
İlâçların, senden uzak, saat gibi işletti hasta yüreğimi,
ama biliyorum sana kavuştuğumda onları kutudan
çıkarmıyacağım.

Sokaklarında dolaşıp dinlemek istiyorum yüzü gülen
fıkralarını.

Bir kat daha güzelleşmiş diyorlar Tokay bağların, ölçme
aletlerin ve kızların,
dünya güzellerin nasıl güzelleşir bir kat daha aklım
ermiyor.

Sana benzesin isterdim toprağı Anadolunun,
sana benzesin sosyalist toprak, Macar toprağı, kardeş
toprağıım.

23 Nisan, 1963

CENAZE MERASİMİM

Bizim avludan mı kalkacak cenazem?
Nasıl indireceksiniz beni üçüncü kattan?
Asansöre sığmaz tabut,
merdivenlerse daracık.

Belki avluda dizboyu güneş ve güvercinler olacak,
belki kar yağacak çocuk çılgınlıklarıyla dolu,
belki ıslak asfaltıyla yağmur.
Ve avluda çöp bidonları duracak her zamanki gibi.

Kamyona, yerli gelenekle, yüzüm açık yükleneceksem,
bir şey damlıyabilir alınma bir güvercinden: uğurdur.
Bando gelse de, gelmese de çocuklar gelecek yanıma,
meraklıdır ölümlere çocuklar.

Bakacak arkamdan mutfak penceremiz.
Balkonumuz geçirecek beni çamaşırlarıyla.
Ben bu avluda bahtiyar yaşadım bilemediğiniz kadar.
Avludaşlarım, uzun ömürler dilerim hepinize...

Nisan 1963, Moskova

Delikanlı melezdi.

Afrikada bir hava limanında tanıştık.

Sabah serinliği balık gibi canlı,

benzin ve ot kokusu yanık

ve kum bulanmış gibiydi kana.

Dövüşmeğe gidiyordu delikanlı,

Angola ormanlarına.

ben Moskovaya dönüyorum.

«— Çok şey okudum, dedi,

Moskova üstüne.

Filim de gördüm.

Gitmek Moskovaya bir kerecik

bir günlüğüne.

Daha çok kalamam şimdilik.

Ne Bolşoyda bale,

ne Lujnikide futbol,

ne Dubnada tanışmak atom reaktörüyle,

gitmek Moskovaya bir günlüğüne

Kremlinde İliçin

odasını görmek için.

Gitmek Moskovaya bir günlüğüne.

Daha çok kalamam şimdilik.

Geçmek Kızıl Meydanı

1 Mayıs'ta bir kerecik.

İsterse yağmur

yağsın şakır şakır,

Omuzuna konmuş, bir kuş gibi güneş

bırakmaz insanı,

geçmek bir kerecik,

geçmek 1 Mayıs'ta,
geçmek Moskovayla yanyana Kızıl Meydanı
Gitmek Moskovaya bir kerecik,
bir günlüğüne.»

Angola ormanlarına giden öldü mü, sağ mı,
bilmiyorum.

Ama vurulup düşmediyse Portekiz
kurşunuyla.

biliyorum, gelir Moskovaya mutlaka,
görür odasını İliçin
Kızıl Meydanı geçer

1 Mayıs'ta Moskovayla beraber,
hem de vakti de olur
daha çok ta kalır.

Nisan, 1963

BAHAR YAĞMURLARI

Yağmurun içinden Berlinde şafak,
yağmurun içinden kuşlar ötüyor camdan
yağmurun içinden müjdeler gelir,
yağmurun içinden tirenler geçer,
yağmurun içinden uçaklar uçar,
yağmurun içinden çıkıvereceğim,
seni Moskovada görüvereceğim.
Yağıyor dünyaya bahar yağmurları.

Yağıyor dünyaya bahar yağmurları.
Yağmurun içinden çıkıveriyorum,
seni Moskovada görüveriyorum,
saçların yağmurlu, muşamban ıslak.
Yağmurun içinden güneş açıyor,
sokaklar, evler, ağaçlar mavi,
ayrılık arkada çok uzaklarda
sildi ayrılığı bahar yağmuru.
Benden mutlu adam var mı dünyada?
Benden mutlu adam var mı dünyada?
Ayrılık arkada, çok uzaklarda,
sildi ayrılığı Nisan yağmuru.
Sokaklar, evler, ağaçlar mavi,
asfaltta yağmurdan kalan aynalar.
Altın aynalarda Moskova şehri.
Moskova evim, Moskova odam.
Moskova 19 yaşı, 60 yaşı,
Moskova öğretmenim, yoldaşım,
Moskova seni armağan eden bana.

Bahar yağmurları yine yağacak
yağmurun içinden kuşlar ötecek.
Filizler, çocuklar, iyilik, umut,
bahar yağmurunda boyatacaklar.

Berlin, 12 Nisan 1963

RADYOAKTİVİTELİ YAĞMURLAR ÜSTÜNE

Kapayın pencereleri sımsıkı,
çocukları sokaklara bırakmayın,
yağmurlar ölüm taşıyor tohumlara,
paslı yağmurlar yağıyor.

Yağmurları temizlemeli,
yine gümüş gibi parlatmalı yağmurları
yağmurlar yine yalnız güneşi taşısin tohumlara,
çocuklar yine koşabilsin yağmurların içinde,
pencereleri yağmurlara açabilelim yine.

23 Nisan 1963

1 M A Y I S T A K I Z I L M E Y D A N

Kızıl Meydan bütün meydanlardan geçer 1 Mayısta,
bayraklı, bayraksız,

türkülü, türküsüz

geçer bütün meydanlardan.

Kızıl Meydan bütün umutlardan geçer 1 Mayısta.

Kızıl Meydan 1 Mayısta girer bütün hapslere,
hürriyetin yattığı bütün hapslere,

Kızıl Meydan bütün iklimlerden geçer 1 Mayısta,
karın, yağmurun, güneşin altında.

Dünya 1 Mayısta Kızıl Meydan olur:

Leninin konuştuğu meydan

25 Nisan 1963

I M A Y I S

1 Mayıs
yaşım yirmi
Lenin sağ.
Bir tek Kızıl Meydan
150 Milyon insan.
35 yıl geçti aradan,
yaşım yine 20,
Lenin yine sağ,
Kızıl Meydanlarda
1 milyar insan.

30 Nisan 1963

Düşlerin hızıyla aktım
yanıp söndü parıltılar
bir erik ağacı diktim
yemişlerinden tattılar

Kederi sevdim iyi ki
hele taşların denizin
insanın gözündekini
ve sevinmeyi ansızın

İyi ki sevdim yağmuru
iyi ki yattım hapiste
sevdim ulaşılmazları
hasretlerimin hepsinde

İyi ki sevdim dönüşü

2 Mayıs 1963 Moskova
(şiir yarıda kalmış)

M A Y I S I N 1 7 ' S İ N D E

Kendi ölümüm gibi yıkıldı üstüme haber
Mayısın 17'sinde.

Moskova günlük güneşlikti Mayısın 17'sinde.

Mayısın 17'sinde cuma günü

Kızıl Meydanda mavi gözlü çocuklar

Piyoner olmak için and içiyordu.

Yukarda, ta yukarda tepkili bir uçak
gökyüzünü süzerek uçuyordu.

Piyer Kurtad ağzında piposu

Pravda sokağından geçiyordu.

Moskova günlük güneşlikti Mayısın 17'sinde.

Pariste yağmur mu yağıyordu Mayısın 17'sinde?

Mayısın 17'sinde cuma günü

Puasonyer bulvarında 6 numaraya geledim,
giremedim holüne L'Ümanite'nin,

duramadım baş ucunda senin el kavuşturup
ve oracıkta ağlıyamadım doya doya

sarışın bir kadınla beraber,

altmışlık bir çocuk gibi.

Ama Paris bir ölüm Per - Laşezde

yatıyor Mayısın 17'sinden beri.

17 Mayıs 1963

Evet, vatan hainiyim, siz vatanperversiniz, siz yurtseversiniz, ben yurt hainiyim, ben vatan hainiyim.

Vatan çiftliklerinizse,
kasalarınızın ve çek defterlerinizin içindekilerse vatan,
vatan, şose boylarında gebermekse açlıktan,
vatan, soğukta it gibi titremek ve sıtmadan kıvranmaksa yazın,

fabrikalarınızda al kanımızı içmekse vatan,
vatan tırnaklarıysa ağalarınızın,
vatan, mızraklı ilmühalse, vatan, polis copuysa,
ödeneklerinizse, maaşlarınızsa vatan,
vatan, Amerikan üsleri, Amerikan bombası, Amerikan donanması topuysa,

vatan, kurtulmamaksa kokmuş karanlığınızdan,
ben vatan hainiyim.

Yazın üç sütun üstüne kapkara haykıran puntolarla:

Nâzım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hâlâ.

NÂZİM HİKMET

«Vatan Haini»

Şiirinden

HABORA

kitabevi

KAPAK : DERMAN ÖVER